

Centar

EESTI RAKENDUSJURINGUTE
KESKUS CENTAR

KURITEOENNETUS JA JÄTKUTUGI KOHALIKUL TASANDIL

Erle Luuk
Janno Järve
Mart Kaska

Uuring on viidud ellu Justiitsministeeriumi tellimusel Euroopa Majanduspiirkonna programmi „Riskilapsed ja -noored“ raames.

JUSTIITSMINISTEERIUM

Eesti Rakendusuringute Keskus CentAR

Nunne 5-3,

10130 Tallinn

Tel: 6173306

E-post: centar@centar.ee

www.centar.ee

Sisukord

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	3
1. KURITEOENNETUSE KOORDINEERIMINE EESTIS.....	4
1.1. ÜLEVAADE KURITEOENNETUSE KOORDINEERIMISEST.....	4
1.2. ETTEPANEKUD EESTI KURITEOENNETUSE PAREMAKS KOORDINEERIMISEKS.....	6
2. KURITEOENNETUSE JA JÄTKUTOE OLUKORD KOHALIKUL TASANDIL.....	8
SISSEJUHATUS	8
2.1 KOHALIKE OMAVALITSUSTE ANALÜÜS	8
2.2. MUUDE KOHALIKU TASANDI KURITEOENNETUSEGA TEGELEVATE ASUTUSTE ANALÜÜS.....	25
KOKKUVÕTE	39
SUMMARY	41
LISA 1. LÄHTEÜLESANNE JA METOODIKA	43
LÄHTEÜLESANNE.....	43
METOODIKA	43
LISA 2. KOOSTÖÖKOGUDE KAARDISTUS.....	47

Sissejuhatus

Turvalisema elukeskkonna tagamisel ning kuritegude ja nende kahjulike mõjude ennetamisel on võtmeroll kohalikel omavalitsustel ja kohaliku tasandi organisatsioonidel (politseiprefektuurid, vabaühendused, kirikud, lasteasutused jne), sest just neil on parim ülevaade kogukonna probleemidest. See võimaldab neil kohalikke olusid arvesse võttes kõige adekvaatsemalt hinnata, milliste sihtgruppidega ja kuidas oleks vaja tegeleda. Eriti oluline on erinevate kohaliku tasandi asutuste roll laste ja noorte hälbiva käitumise ja kuritegevuse ärahoidmisel, sest alaealist vahetult ümbritsevad institutsioonid saavad panna tähele ohumärke ja rakendada vastavaid meetmeid võimalikult vara, et vältida noore hilisemat kuritegelikule teele sattumist. Kuna valitseb üldine arusaam, et kuritegude ennetamine on kõige efektiivsem kohalikul tasandil, keskendutakse ka riiklikult kogukondliku ennetustöö (eelkõige kohalike omavalitsuste) paremale toetamisele¹.

Käesoleva uurimuse peamiseks eesmärgiks on anda ülevaade kohalike omavalitsuste (edaspidi KOV) ja kohaliku tasandi organisatsioonide kuriteoennetusalasest tegevusest riik saaks töötada välja asjakohaseid meetmeid ning poliitikaid kohaliku tasandi kuriteoennetuse efektiivsemaks toetamiseks ning parandada seeläbi süütegude ennetamist. Samuti on uuring aluseks programmi „Riskilapsed ja noored“² raames läbiviidavate kuriteoennetuslike projektide mõju hindamisel ning seega on analüüsi fookus suuresti noortel.

Analüüsiraport koosneb kahest osast. Esimeses osas antakse põgus ülevaade, kuidas on kuriteoennetus Eestis korraldatud ning kuidas jaguneb vastutus erinevate ennetustöös osalejate vahel. Seejuures keskendutakse eelkõige riigi rollile ning antakse ka soovitusi, kuidas riiklikul tasandil ennetustööd Eestis paremini koordineerida. Teise osa moodustab KOV-ide ja kohaliku tasandi organisatsioonide ennetustöö analüüs. Peamiselt vaadeldakse, milliseid meetmeid ellu viiakse (keskendutakse eelkõige lastele ja noortele suunatud meetmetele), kui levinud on asutustevaheline ennetusalane koostöö ning kuivõrd panustatakse kuriteoennetuse rahastamisse. Siinkohal on aga oluline välja tuua, et uuringu fookuses on tegevused, mis on ellu viidud konkreetse eesmärgiga kuritegevust ennetada ning seega on jäetud vaatuselt välja tegevused, millel on kaudne ennetav mõju. Näiteks lasteaia ja kooli olemasolu, põhihariduse kohustuslikkus ja mõlema kättesaadavus kõigile lastele on väga olulised ja tulemuslikud ennetustegevused ning seega võiks kõiki tegevusi, mida kohalikud omavalitsused läbi koolide ja lasteaedade lastele pakuvad, käsitleda tinglikult ennetustegevusena. Tulenevalt püstitatud uurimusküsimusest neid tegevusi aga küsitluse tegemisel arvesse ei ole võetud. Lähtuvalt eelpool öeldust tuleks raportit lugedes meeles hoida, et kaudselt tehakse kohalikes omavalitsustes kuritegude ennetamiseks siiski palju rohkem kui käesolevast analüüsist paistab.

Käesoleva uuringu raames on valminud ka ülevaade mujal maailmas rakendatavatest lastele ja noortele suunatud kuriteoennetusprogrammidest, kust leiab häid näiteid ennetusmeetmetest ja soovitusi, millised toodud programmidest sobiksid Eesti kontekstis rakendamiseks. See on vormistatud eraldi raporti lisana, mis on kättesaadav järgnevalt veebiaadressilt: http://www.kuriteoennetus.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=40760/%DClevaade+kuriteoennetusprogrammidest_FINAL.pdf

¹ Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018. Seletuskiri:

[http://www.iust.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=50604/Seletuskiri+\(kriminaalpoliitika+arengusuunad+aastani+2018\).pdf](http://www.iust.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=50604/Seletuskiri+(kriminaalpoliitika+arengusuunad+aastani+2018).pdf)

² Programmi „Riskilapsed ja noored“ eesmärk on kuni 26-aastaste noorte heaolu parandamine. Ühe tegevusena programmi eesmärgi saavutamiseks avati 2013. aasta sügisel ja 2014. aasta alguses Justiitsministeeriumi poolt koordineeritavad kuriteoennetuslike projektide avatud taotlusvoorud: „Kogukondlikud kuriteoennetuslikud algatused“ ja „Jätkutugi vanglast või erikoolist vabanenud noorele“.

1. Kuriteoennetuse koordineerimine Eestis

1.1. Ülevaade kuriteoennetuse koordineerimisest

Alljärgnevalt antakse ülevaade, kuidas on kuriteoennetus Eestis korraldatud ning kuidas jaguneb vastutus erinevate ennetustöös osalejate vahel, pöörates eelkõige tähelepanu riigi rollile. Lisaks tehakse ettepanekuid, kuidas ennetustööd Eestis paremini koordineerida.

Kuriteoennetus on Eestis jagatud kolme omavahel koostööd tegeva tasandi vahel: riigi tasand³, kohalike omavalitsuste tasand ja vabaühenduste ning kodanike tasand.

Tabel 1. Kuriteoennetuse kolm tasandit

Riik	KOV-id	MTÜ-d ja kodanikud
<ul style="list-style-type: none"> ○ koordineerimine ○ info jagamine ○ rahastamine 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ennetusmeetmete väljatöötamine ○ meetmete rakendamine ○ rahastamine 	<ul style="list-style-type: none"> ○ teenuste pakkumine ○ teavitamine

Riigi tasandil tegeleb kuriteoennetusega Vabariigi Valitsus, Kuriteoennetuse Nõukogu, Justiits-, Sise-, Sotsiaal-, Haridus- ja Teadus- ning Kultuuriministeerium ning ministeeriumide valitsusalasse kuuluvad riigiasutused (peamiselt Politsei- ja Piirivalveamet, Tervise Arengu Instituut ning Eesti Noorsootöö Keskus). Justiitsministeerium on kuriteoennetuse koordineerija, teised ministeeriumid osalevad ennetustöös oma valdkonnast lähtudes, näiteks Haridus- ja Teadusministeerium haridus- ja noorsootöö valdkonna kaudu, Siseministeerium politseitöö kaudu jne.⁴

Riigi peamine ülesanne on kuriteoennetuse koordineerimine, mis tähendab eelkõige prioriteetide ja eesmärkide seadmist, valdkonna arendamist, lähtudes rahvusvahelistest suunistest ning seadusloomet. Samuti on riigi ülesanne toetada kohalikke omavalitsusi kuriteoennetuse alaste tegevuste elluviimisel, seda tehakse eelkõige läbi asjakohase teabe jagamise. Nii näiteks on Justiitsministeerium loonud kuriteoennetuse veebilehe www.kuriteoennetus.ee, kust leiab nii metoodilisi nõuandeid kuriteoennetuse läbiviimiseks kui ka muud selle valdkonna infot. Samuti töötatakse välja erinevaid juhendmaterjale (näiteks „Varase märkamise ning sekkumise põhimõtted kohalikus omavalitsuses“⁵) ning korraldatakse erinevaid koolitusi ja konverentse nii omavalitsuse töötajatele kui ka teistele kohaliku tasandi ennetustöös osalejatele. Lisaks toetab riik kohaliku tasandi kuriteoennetust rahaliselt projektikonkursside kaudu, finantseerides erinevaid MTÜ-de, sihtasutuste ja KOV-ide kuriteoennetuse alaseid projekte.⁶ Käesoleva uuringu põhjal võib aga etteruttavalt öelda, et seda võimalust kasutavad KOV-id ja kohaliku tasandi organisatsioonid üsna tagasihoidlikult.

³ Riigi tasand hõlmab ka maavalitsusi

⁴ www.kuriteoennetus.ee

⁵ Vt <http://www.kuriteoennetus.ee/markajahooli>

⁶ Leps, Anu „Kohalike omavalitsuste kuriteoennetus“, Justiitsministeerium 2007, [http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=44694/Kohalike+omavalitsuste+kuriteoennetus%F6%F6.+Justiits+ministeerium+\(2007\).pdf](http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=44694/Kohalike+omavalitsuste+kuriteoennetus%F6%F6.+Justiits+ministeerium+(2007).pdf)

Lisaks panustab riik kuriteoennetuse ja jätkutoe⁷ toetamise ka läbi erinevate komisjonide, nõukogude ja võrgustike töö. Üks olulisem taoline kogu on Kuriteoennetuse Nõukogu, mis on Vabariigi Valitsusele nõuandev komisjon, mille peamine ülesanne on avaldada arvamust ja teha valitsusele ettepanekuid kriminaalpoliitika kujundamisel ja elluviimisel kuriteoennetuse valdkonnas. Käesoleva uuringu käigus kaardistati kõik riigi poolt koordineeritavad kuriteoennetusega tegelevad komisjonid, võrgustikud ja nõukogud ning nende eesmärgid ja liikmed (detailset ülevaadet kaardistuse tulemustest vt lisast 2).

Eestis tegutsevad (või on loomisel) alljärgnevad riiklikud komisjonid, võrgustikud ja nõukogud, mille eesmärk on kuritegude riski ja nende kahjulike mõjude vähendamine ning seega turvalisema elukeskkonna tagamine:

Tabel 2. Riigi ja ministeeriumide tasandi koostöökogud

	Nõukogu	Komisjon	Töörühm	Võrgustik
Valitsuse tasand	Kuriteoennetuse nõukogu	Uimastiennetuse valitsuskomisjon		
	Lastekaitse nõukogu (loomisel)	Rahapesu tõkestamise valitsuskomisjon		
Ministeeriumide ja allasutuste tasand		Liikluskomisjon	Preventsiooni-valdkonna töögrupp	Korruptsiooni-vastane võrgustik
			Vigastuste ennetamise rakkerühm	Alaealiste kuriteoennetuse võrgustik
			Kahjude vähendamise töörühm	Perevägivald-vastane võrgustik
			Sõltuvusravi ja taastusabi töörühm	
			Taasühiskonnastamise töörühm	
			Pakkumise vähendamise töörühm	

Kohaliku omavalitsuse roll kuriteoennetuses ei ole hetkel Eestis seadusandlusega üheselt reguleeritud ning seega toimub kuriteoennetuse piirkonniti erinevalt, kuid üldistavalt võib öelda, et KOV-i ülesandeks on ennetusmeetmete väljatöötamine vastavalt piirkonna vajadustele ja

⁷ Jätkutuge ei ole küll üheselt kirjanduses või dokumentides defineeritud, kuid Justiitsministeeriumi vastava valdkonna spetsialistid on seda mõistet kirjeldanud kui tegevusi, mis on suunatud juba õigust rikkunud inimestele. See sisaldab mentori ja tugiisiku teenust, sotsiaalsete oskuste arendamist, abi töökoha leidmisel ja hoidmisel, abi elukoha leidmisel, elukoha pakkumist, võimaluste loomist haridustee jätkamiseks (sh põhikool, gümnaasium, kutsekool jne).

võimalustele ning nende tegevuste elluviimine. Samuti on KOV-i ülesanne kuriteoennetuse rahastamine – finantseeritakse nii KOV-i enda juhtimisel elluviidavaid tegevusi kui toetatakse ka kogukonnas läbiviidavaid projekte⁸.

Mittetulundusühingud osalevad kuriteoennetuses peamiselt teavitustöö tegijatena ja teenuste pakkujana. Paljude MTÜ-de eesmärk on elanikkonna hulgas ennetamist käsitletavate teadmiste levitamine. Samuti on mittetulundussektor riigile toeks erinevate ennetustegevusega seotud teenuste pakkumisel, näiteks pakutakse rehabilitatsiooniteenust vanglast vabanenutele, aitamaks neil paremini ühiskonnaga lõimuda. **Üksikisikud** osalevad ennetustöös nii läbi organiseeritud vabatahtliku tegevuse (näiteks naabrivalve, abipolitseinike liikumise või külalikumise), aga ka spontaanselt kuriteosituatsioonides kodanikujulgust üles näidates (teatades kuriteost politseisse, ise aktiivselt sekkudes kuriteo ära hoidmisse või kurjategija tabamisse jne).⁹

1.2. Ettepanekud Eesti kuriteoennetuse paremaks koordineerimiseks

Sissejuhatus

Käesoleva uurimuse üks eesmärke oli tulla välja soovitud tegevustega, kuidas võiks riigi tasandil tehtavat kuriteoennetust korraldada nii, et see toetaks veelgi paremini kohalikul tasandil elluviidavat kuriteoennetust. Selleks viidi läbi ümarlaud kuriteoennetuse ekspertidega ning alljärgnevalt toomegi välja kaks olulisemat ettepanekut, mis sellest arutelust kõlama jäid.

Riigi tasandi parem koostöö ja terviklikum koordineerimine

Ühe riigi tasandi ennetustöö probleemina nähti, et erinevate ennetustöös osalejate eesmärgid ja tegevused ei ole omavahel piisavalt kooskõlas. Kuriteoennetusega tegelevad mitmed ministriumid ja ametkonnad oma vastutusvaldkonna lõikes ning alati ei olda üksteise tegemistega kursis ning sellest tulenevalt esineb ka tegevuste dubleerimist. Sellele viitab osaliselt ka riigi poolt koordineeritavate komisjonide ja võrgustike kaardistus, kust tuleb välja, et eksisteerib mitmeid komisjone, mille töö on osaliselt kattuv (vt lisa 2). Nii võib öelda, et Eesti kuriteoennetuse paremaks korraldamiseks **tuleks suurendada riiklikul tasandil ennetustöös osalejate koostööd ning määratleda selgelt eri ministriumide ja ametkondade vastutuse ulatus**. Selleks oleks vajalik leppida ministriumide üleselt kokku **ühised arengusuunad** ning siduda erinevate ametkondade ja ministriumide tehtav ennetusalane töö ühiseks ennetuspoliitikaks. Sellele aitaks suuresti kaasa **ühe koordineeriva kogu teke**, mis ühtlustaks eri ministriumide ennetustegevusi ning omaks riikliku tasandi ennetustööst terviklikku pilti. Selle rolli võiks võtta mõni juba olemasolevatest komisjonidest (näiteks Kuriteoennetuse Nõukogu). Kui erinevate kogude rollide erinevuse tõttu ei õnnestu neid paigutada päris ühe komisjoni alla, siis aitaks kaasa ka nende temaatiline grupeerimine ja seeläbi nende arvu vähendamine.

Riiklik tugisüsteem kohalikele omavalitsustele

Teise peamise teemana kerkis esile vajadus kohaliku tasandi kuriteoennetuse parema ja terviklikuma toetamise järele. Tõdeti, et ennetustöö takerdub kohalikul tasandil sageli selle taha, et puudub kompetents probleeme näha ja neile lahendusi leida. Seega oleks vaja arendada välja **riiklik tugisüsteem, mis võimaldaks KOV-e süsteemselt ja järjepidevalt nõustada**. Kuriteoennetuse tugisüsteemi peamine ülesanne oleks KOV-ide motiveerimine kuriteoennetusega tegelemisel,

⁸ <http://www.kuriteoennetus.ee/35842>

⁹ <http://www.kuriteoennetus.ee/35842>

tegevusjuhiste ja koolituste võimaldamine ning üldisemalt toe ja igakülgse nõustamise pakkumine. Kaht seda eesmärki täitma hakkavat initsiatiivi hetkel juba ka riigi tasandil planeeritakse. Ka tugisüsteemide väljaarendamise juures tuleb aga silmas pidada riigi tasandi omavahelist võimalikult tihedat koostööd, teisisõnu tuleb erinevad algatused siduda üheks terviksüsteemiks nii, et nad võimalikult efektiivselt kohalikke omavalitsusi toetaks.

2. Kuriteoennetuse ja jätkutoe olukord kohalikul tasandil

Sissejuhatus

Käesoleva peatüki eesmärgiks on anda ülevaade kohalike omavalitsuste ja kohaliku tasandi organisatsioonide ennetustööst ja pakutavatest jätkutoeteenustest. Täpsemalt analüüsitakse, milliseid ennetusmeetmeid ja tugiteenuseid aastatel 2010-2013 pakuti (keskendudes lastele ja noortele suunatud meetmetele), kuidas ja kellega tehti ennetusalast koostööd ning mil määral ja millistest allikatest kuriteoennetust finantseeritakse. Vaadeldud on viit sihtgruppi: KOV-id, laste ja noortetasutused (sh koolid ja lasteaiad), kuriteoennetusega tegelevad organisatsioonid, maavalitsused ja politseiprefektuurid. Andmestikuna on kasutatud käesoleva uuringu raames läbiviidud küsitlusi toodud sihtgruppide seas (v.a politseiprefektuuride puhul, kus kasutati andmete kogumiseks dokumendianalüüsi).

2.1 Kohalike omavalitsuste analüüs

Järgnevalt on välja toodud info kohalike omavalitsuste kuriteoennetusala tegevuse kohta. Küsitlusankeedi täitis 119 KOV-i ehk pooled (51%) Eesti omavalitsused. Kõige enam vastuseid laekus Lõuna-Eestist (Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond) – 44% kõigist vastanutest. Kõige vähem on vastajate seas esindatud aga Kirde-Eesti ehk Ida-Virumaa (7%) ja Põhja-Eesti ehk Harjumaa (8%).¹⁰

Läbiviidavad tegevused ja meetmed

Uuringu üheks eesmärgiks oli välja selgitada, milliseid tegevusi ja meetmeid kohalikud omavalitsused aastatel 2010-2013 piirkonna turvalisuse suurendamiseks ja kuritegude ärahoidmiseks rakendasid ning milliseid jätkutoeteenuseid pakkusid. Vaatluse all olid erinevat tüüpi tegevused, mis jaotuvad alljärgnevasse kategooriatesse:

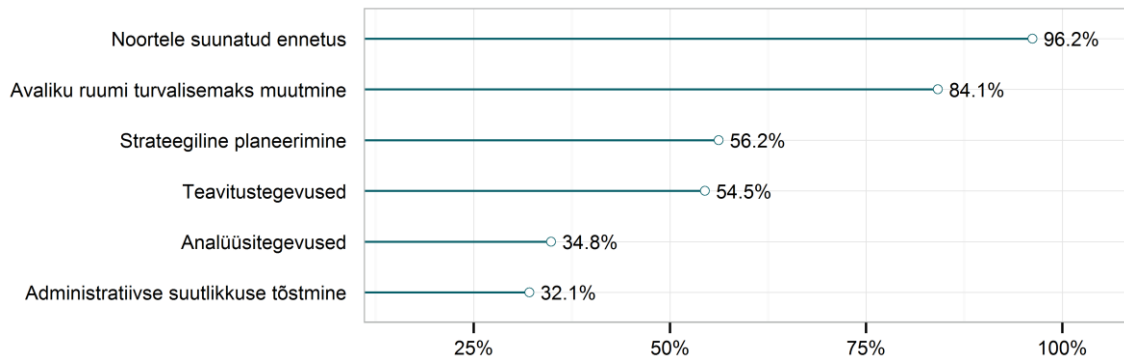
- kuriteoennetuse strateegiline planeerimine
- andmete kogumise ja analüüsiga seotud tegevused
- teavitustegevused
- avaliku ruumi turvalisemaks muutmiseks seotud tegevused
- KOV-i administratiivse suutlikkuse tõstmiseks seotud tegevused
- lastele ja noortele suunatud tegevused (sh jätkutoe tegevused)

Küsitlusest selgus, et nende kategooriate lõikes viidi kõige enam KOV-ides läbi noortele¹¹ suunatud kuriteoennetustegevusi – peaaegu kõigis (96%) vastanud omavalitsustes viidi viimase nelja aasta jooksul läbi vähemalt üks noorte hälbiva või kuritegeliku käitumise ärahoidmisele suunatud tegevus. Samuti on üsna palju tegeletud avaliku ruumi turvalisemaks muutmiseks (näiteks tänavavalgustuse parandamine, turvakaamerate paigaldamine jms) – 84% omavalitsustest on märkinud, et on ellu viinud mõne sellisuunalise tegevuse. Kõige vähem tegeleti aga KOV-i administratiivse suutlikkuse tõstmiseks (näiteks spetsialistide koolitamine nende kuriteoennetusala pädevuse tõstmiseks, täiendava personali värbamine jms) ning kuritegevust puudutavate andmete kogumise ja analüüsimisega – neid tegevusi viisid läbi vastavalt 32% ja 35% omavalitsustest.

¹⁰ Vastamismäärad regioonide lõikes on täpsemalt toodud tabelis L2

¹¹ Noore all on mõeldud 7-26-aastasest inimest – nii sätestab noore definitsiooni noorsootöö seadus vt <https://www.riigiteataja.ee/akt/741158>.

Joonis 1. KOV-ide kuriteoennetusalased tegevused üldiste kategooriate lõikes (% KOV-idest)

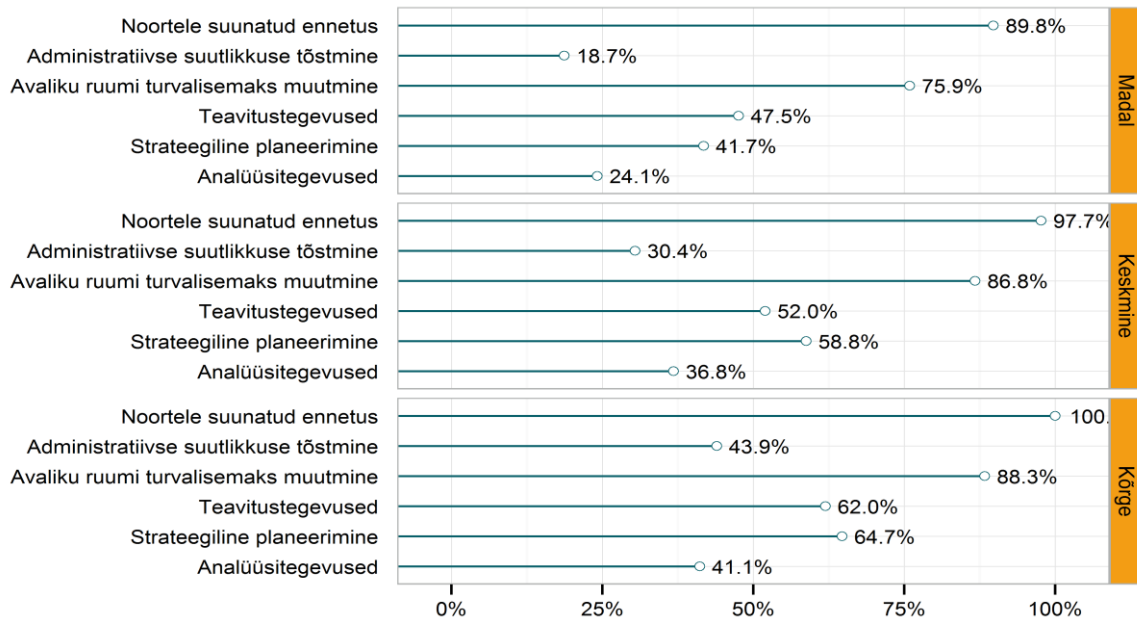

Allikas: KOV-ide küsitlus

Lisaks pakkus tellijatele meetmete osas huvi, kas ja kuidas on seotud omavalitsusüksuste haldussuutlikkus nende aktiivsusega tegevuste läbiviimisel. Selleks jagati KOV-id kohalike omavalitsuste võimekuse indeksi¹² alusel kolme gruppi – madala, keskmise ja kõrge võimekusega – ning vaadati, kas nende gruppide vahel on olulisi erinevusi tegevuste elluviimises. Tulemused näitasid, et KOV-ide kuriteoennetuse alane võimekus paistab olevat mõnevõrra seotud nende haldussuutlikkusega: kõigi tegevusgruppide lõikes on kõrge võimekus-indeksiga KOV-id aktiivsemad kui keskmise võimekusega KOV-id. Samamoodi on keskmise haldussuutlikkusega omavalitsused omakorda aktiivsemad kui madala haldussuutlikkusega. Nii erineb näiteks administratiivse suutlikkuse tõstmisele suunatud tegevuste leviku punkthinnang „kõrge“ ja „madala“ grupi vahel üle kahe korra – vastavalt 19% ja 44%. Samas tuleb silmas pidada, et kõik grupid on väikesed (ehk iga grupp hõlmab vähe KOV-e) ning sellest tulenevalt on hinnangute usalduspiirid laiad. Seetõttu ka statistiliselt olulisi erinevusi väga tugevalt välja ei joonistu.

¹² Loodla, Kaja, Noorkõiv, Rivo, „Kohaliku omavalitsuse üksuste võimekuse indeks 2012,“ Geomedia (2013)
https://www.siseministeerium.ee/public/KOV_indeks_2013_aruanne_final.pdf

Joonis 2. Kuriteoennetuslaste tegevuste rakendamine omavalitsuste võimekus-indeksi kategooriate lõikes (% KOV-idest)

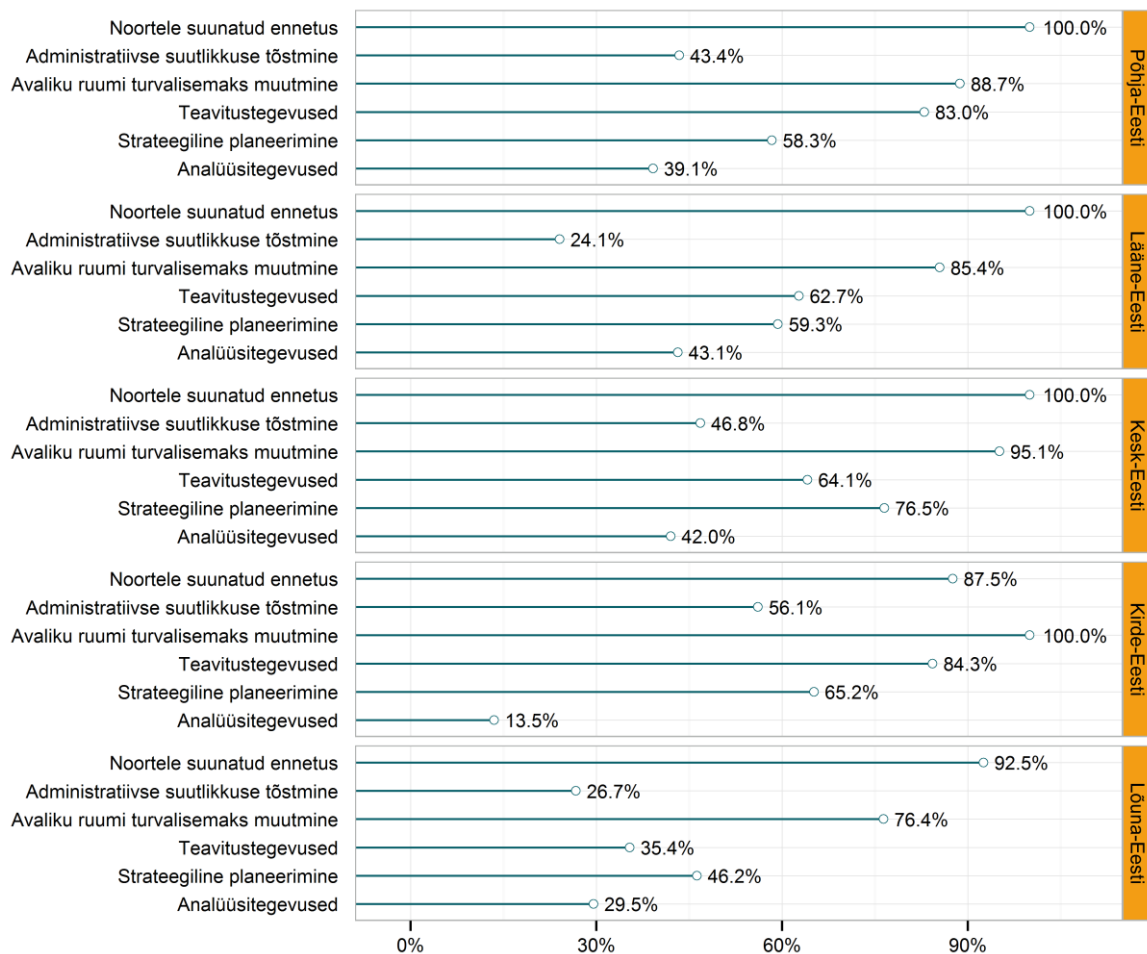

Allikas: KOV-ide küsitlus

Samuti vaadeldi, kas kuriteoennetuslaste tegevuste elluviimises on regionaalseid erinevusi. Selleks analüüsiti andmeid viie regiooni¹³ lõikes – Põhja-Eesti, Lääne-Eesti, Kesk-Eesti, Kirde-Eesti ja Lõuna-Eesti – ning võrreldi neid omavahel (vt joonis 3). Väga suuri erinevusi eri piirkondade kuriteoennetusalasest tegevuses ei saa välja tuua, kui, siis ehk veidi suurema aktiivsusega paistab olevat Kesk-Eesti. Kõigi tegevuskategooriate lõikes oli Kesk-Eestis erinevate ennetustegevuste läbiviimise osakaal veidi kõrgem kui Eestis keskmiselt. Samuti võib andmetele tuginedes väita, et võrreldes teiste regioonidega, tehakse vähem kuriteoennetus-tegevusi Lõuna-Eestis. Kõigi läbiviidud tegevuste osakaal on Lõuna-Eestis madalam kui teistes vaadeldud piirkondades. Siinkohal on aga oluline rõhutada, et neisse tulemustesse tuleks suhtuda teatava reservatsiooniga – kuna mõnes regiooni-grupis oli vaatlusi väga vähe (näiteks Kirde-Eesti grupis oli vaid 7 vaatlust (ehk 7 vastanud KOV-i) ning Põhja-Eesti grupis 10 vaatlust), siis see mõjutab tulemuste üldistatavust.

¹³ Vastavalt rahvusvahelisele NUTS (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics) klassifikatsioonile jaotub Eesti viieks regiooniks: Põhja-Eesti (Harju maakond), Lääne-Eesti (Hiiumaa, Lääne, Pärnu ja Saare maakond), Kesk-Eesti (Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond), Kirde-Eesti (Ida-Viru maakond) ning Lõuna-Eesti (Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond)

Joonis 3. Kuriteoennetuslaste tegevuste rakendamine regioonide lõikes (% KOV-idest).

Allikas: KOV-ide küsitlus

Järgnevalt vaatleme lähemalt, milliseid tegevusi ja mil määral igas eeltoodud tegevuskategoorias läbi viidi. Esmalt keskendume laste ja noorte kuritegevuse ja hälbiva käitumise ärahoidmisele suunatud tegevustele. Seejuures analüüsime eraldi esimese ja teise tasandi ennetustegevusi ning kolmanda tasandi ennetustegevusi. **Esmatasandi ennetus** hõlmab universaalseid kõigile noortele suunatud meetmeid, mille eesmärk on antisotsiaalse ja hälbiva käitumise ärahoidmine enne selle ilmumist (siia alla kuuluvad näiteks laste sotsiaalsete oskuste suurendamine, noorte tööhõive suurendamine, koolikohustuse mittetäitmise ennetamine jne). Taolise varajase sekkumisega soovitakse nõrgendada noori ümbritsevaid riskitegureid, mida seostatakse hälbiva käitumise välja arenemisega (näiteks akadeemiline ebaedukus, käitumishäired, perevägivald, kamba liikmeks olemine, mõnuainete kättesaadavus) ning tugevdada kaitsetegureid, mis vähendavad tõenäosust hälbiva käitumise väljakujunemist (näiteks head sotsiaalsed oskused, kõrge kohanemisvõime, toetav perekond, akadeemiline edukus). Erinevaid esmatasandi ennetusmeetmeid on uuritud üle paarikümne aasta

ning on leitud, et enamasti on see efektiivne viis vähendada sotsiaalseid probleeme ning kuritegevust.¹⁴

Teise tasandi ennetus on suunatud riskigrupi kuuluvatele noortele, kelle puhul on suurem oht, et nad satuvad kuritegelikule teele (näiteks noored, kes on koolist välja langenud või väljalangemisohus, elavad sotsiaalmajanduslikult rasketes tingimustes, on töötud, alkoholi- ja narkoprobleemidega või alaealiste komisjonide huviobjektiks sattunud).

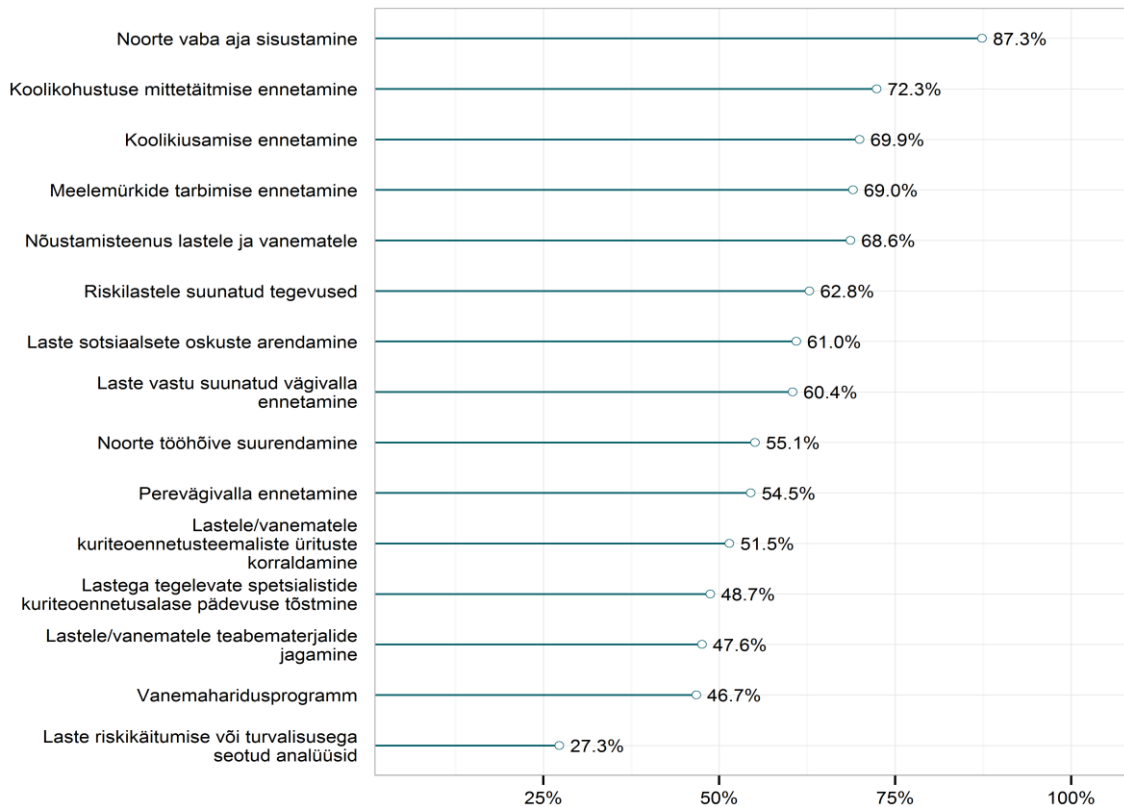
Käesolevas analüüsis otsustati käsitleda esma- ja teise tasandi sekkumisi koos, sest meil puuduvad andmed selle kohta, kas läbiviidud tegevuste puhul olid sihtgrupiks eraldi riskinoored või kõik noored. Tulemused näitavad, et esma- ja teise tasandi sekkumistest tehti kõige enam noorte vaba aja sisustamisega seotud tegevusi (87%). Näiteks toetati rahaliselt laste sportlikke tegevusi, kaasati noori heakorratöösse ning korraldati neile laagreid. Järgnevad koolipõhised sekkumised, nagu koolikohustuse mittetäitmise ennetamine, koolikiusamise ennetamine, aga ka meelemärkide tarbimise ennetamine ja nõustamisteenuse pakkumine käitumis- või õpiraskustega või uimasti-/alkosõltuvuses olevatele lastele ja nende vanematele. Nende tegevuste levik statistiliselt oluliselt ei erine. Kõige vähem populaarne alaealiste kuriteoennetusega seotud tegevus oli üldine noorte turvalisuse ja riskikäitumise analüüsimine, mida tehti 27% omavalitsustes.

¹⁴ Vt Farrington, D.P (2000). Explaining and Preventing Crime: The Globalization of Knowledge--The American Society of Criminology 1999 Presidential Address Criminology Volume:38 Issue:1

Karoly, L.A (1998) Investing in Our Children What We Know and Don't Know About the Costs and Benefits of Early Childhood Interventions http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monograph_reports/1998/MR898.pdf

Welsh, B.C., Piquero A.R (2012) Investing Where It Counts: Preventing Delinquency and Crime with Early Family-Based Programs

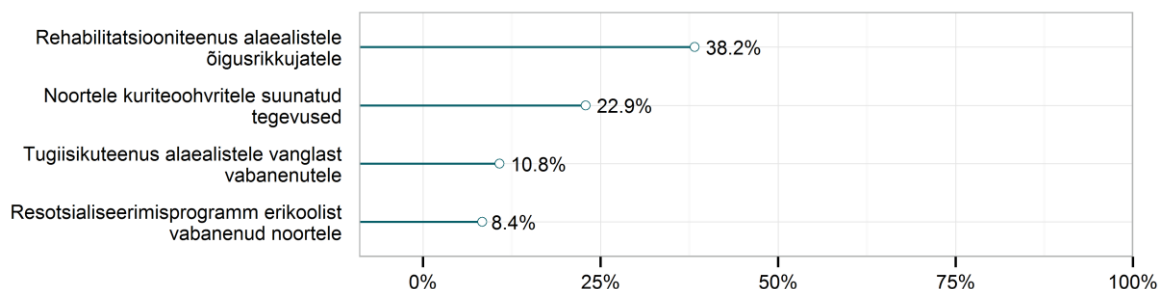
Joonis 4. Lastele ja noortele suunatud esmatasandi ja teise tasandi ennetustegevuste läbiviimine (% KOV-idest)

NÄIDE: „Koostöös vabatahtlike ja politseiga korraldatakse seadusega pahuksisse sattunud noorte laagreid“

Kolmanda tasandi ennetustegevused on suunatud süüteo sooritanud noortele, et hoida ära nende edasine kuritegelik käitumine. Vähemalt üht neljast küsitluses toodud kolmanda tasandi ennetustegevusest viisid kas juhi või partnerina ellu pea pooled (48%) KOV-id. Kõige laialdasemalt alaealistele õigusrikkujatele pakutav kolmanda tasandi ennetus on rehabilitatsiooniteenus¹⁵, mida võimaldab 38% KOV-idest. Noortele kuriteoohvritele suunatud tegevusi viiakse ellu 23% omavalitsustes. Tugiisikuteenust vanglast vabanenutele ja resotsialiseerimisprogrammi erikoolist naasnutele pakutakse vastavalt 11% ja 8% omavalitsustes. Seega võiks esmapilgul öelda, et üsna vähestel vanglast ja erikoolist naasnud noortel on võimalus saada kodukohas tuge oma elu järje peale seadmisel ning täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks saamisel, mis omakorda suurendab riski, et noored kinnipidamisasutusse tagasi satuvad. Kuigi noorte taasühiskonnastamisele suunatud teenuseid pakkuvate KOV-ide osakaal on väike, tuleb siinkohal siiski meele pidada, et paljudes omavalitsustes ei pruugigi olla noori, kes vastavat teenust vajaks.

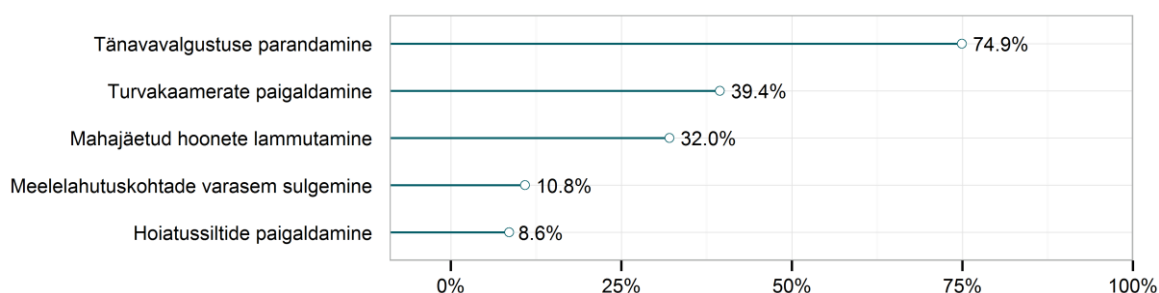
¹⁵ Rehabilitatsiooniteenuse all mõistetakse tegevusi, mis on suunatud juba õigust rikkunud inimestele. See hõlmab mentori ja tugiisiku teenust, sotsiaalsete oskuste arendamist, abi töökoha leidmisel ja hoidmisel, abi elukoha leidmisel, elukoha pakkumist, võimaluste loomist haridustee jätkamiseks.

Joonis 5. Noortele suunatud kolmanda tasandi ennetustegevuste läbiviimine (% KOV-idest)

Allikas: KOV-ide küsitlus

NÄIDE: „Vallaavalitsuse keskkonnaspetsialisti juhendamisel teevad noored alaealiste komisjoni poolt määratud ühiskondlikult kasulikku tööd.“

Analüüsid avaliku ruumi turvalisemaks muutmise seotud tegevusi, võib näha, et kõige rohkem tegeleti tänavavalgustuse parandamisega – kolmveerand küsitletud omavalitsustest on parandanud piirkonna valgustatust. Veidi vähem on tegeletud turvakaamerate paigaldamisega (40% KOV-idest) ja mahajäetud hoonete lammutamisega (32%). Vaid üksikutes omavalitsustes on paigaldatud hoiatussiltide kõrge kuritegevusega kohtadesse (9%) ja piiratud meelelahutuskohtade lahtiolekuaegu (11%). Viimase puhul on madal positiivsete vastuste osakaal seotud ka sellega, et väiksemates valdades ja linnades meelelahutuskohad sageli puuduvad. Samuti on vastajad välja toonud, et KOV-idel on juriidiliselt keeruline lõbustusasutuste lahtiolekuaegu reguleerida, sest kohalik omavalitsus ei saa üldjuhul otseselt sekkuda äritegevusse. Seega ei saa KOV-id meelelahutuskohtade varasemaks sulgemiseks sageli midagi teha, isegi kui selleks soovi ja vajadust oleks.

Joonis 6. Avaliku ruumi turvalisemaks muutmise seotud tegevuste läbiviimine (% KOV-idest)

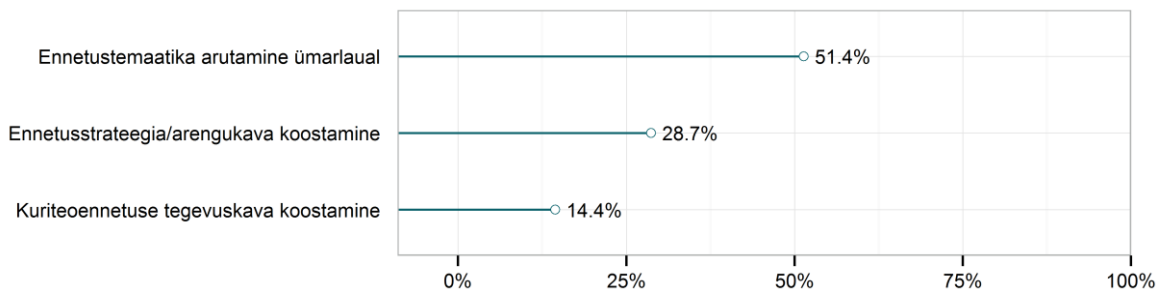
Allikas: KOV-ide küsitlus

NÄIDE: „Parandati tänavavalgustust, paigaldati turvakaameraid ning lammutati maha vana saun, kuna seal toimusid pidevalt juomingud.“

Kuriteoennetuse strateegilise planeerimisega tegeleti 57%-s kohalikes omavalitsustes. Sellesse kategooriasse kuuluvaid tegevusi eraldi vaadates on näha, et pooled KOV-id on kutsunud kokku ümarlaua või osalenud teiste organisatsioonide (näiteks politsei või päästemeeti) poolt korraldatud

ümarlaual, kus arutleti kuritegevuse temaatika üle. Eraldiseisva või omavalitsuse arengukava osaks oleva kuriteoennetusstrateegia on koostanud 29% vastanud KOV-idest. Üsna vähestel KOV-idel on aga konkreetne tegevuskava kuriteoennetusstrateegia rakendamiseks, vaid 14 protsendil. Küsitlusest paistis silma, et enamasti on piirkonna turvalisust puudutavad eesmärgid ja prioriteedid toodud valla või linna üldises arengukavas ning eraldiseisvat strateegiadokumenti omavalitsustel tavaliselt ei ole.

Joonis 7. Kuriteoennetuse strateegilise planeerimisega seotud tegevuste läbiviimine (% KOV-idest)

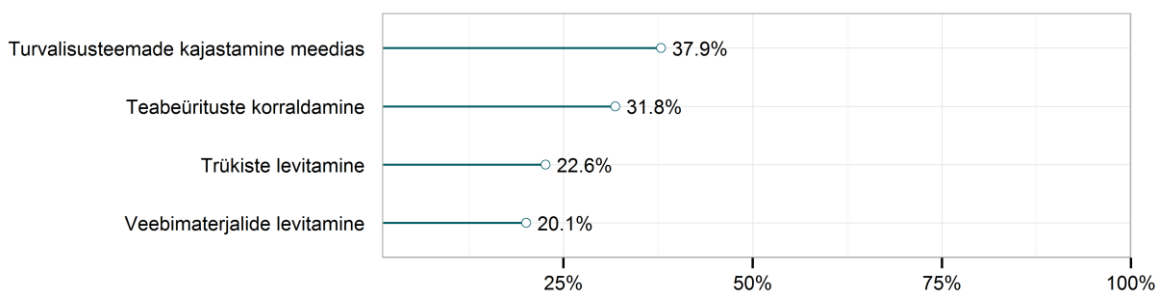

Allikas: KOV-ide küsitlus

NÄIDE: „Vallas on olemas turvakomisjon. Turvalisusega seonduvad teemad on kajastatud valla arengukavas, mille koostamisse on kaasatud laiem üldsus.“

Teavitustegevustest märgiti enim turvalisuse ja kuriteoennetusega seotud teemade viimist kohalikkude meediasse (38%) ja elanikkonnale kuriteoennetust käsitlevate teabeürituste korraldamist (32%). Kuriteoennetusteemalisi infomaterjale levitati mõnevõrra vähem: trükiseid levitas 23% KOV-idest ja veebimaterjale (näiteks kuriteoennetusliku sisuga veebilehed, blogid, õppematerjalid jne) koostas ja levitas viiendik vastanutest.

Joonis 8. Kuriteoennetuslaste teavitustegevuste läbiviimine (% KOV-idest)

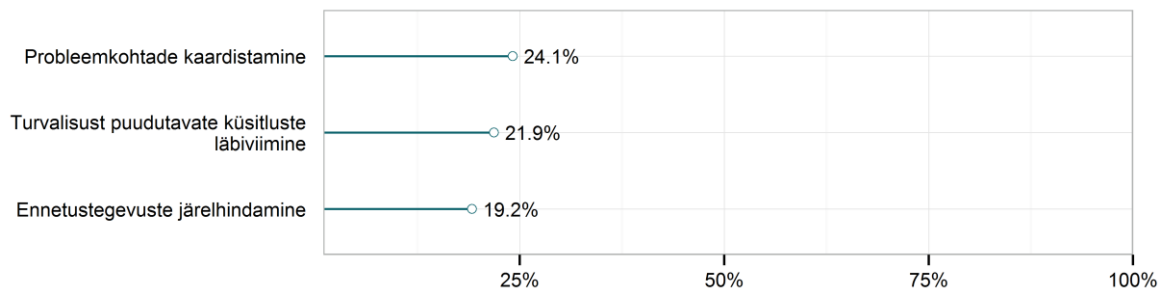

Allikas: KOV-ide küsitlus.

NÄIDE: „KOV ja politsei korraldasid kohalikkudele elanikkonnale infopäeva, kus räägiti, milline on kuritegevus maakonnas ja vallas ning mida annab inimestel endal ära teha. Selle tulemusel kujunes küldes välja naabrivalve ning inimesed ise hakkasid paigutama valvesüsteeme, valgusteid, kaameraid.“

Kuritegevust puudutavaid analüüsitegevusi viidi võrreldes muud liiki tegevustega läbi üsna tagasihoidlikult, mis viitab sellele, et KOV-ide ennetustöö ei tugine sageli objektiivsele kuritegevuse olukorra analüüsile. Probleemsete tänavate, elamupiirkondade või sihtrühmade kaardistamisega tegeles hinnanguliselt 24%, turvalisust puudutavate arvamusküsitluste läbiviimisega 22% ning elluviidud projektide ja tegevuste mõju hindamisega 19% vastanutest. Statistiliselt olulist erinevust nende tegevuste leviku vahel aga ei ole, nii ei saa kindlalt öelda, millist neist tegevustest viiakse läbi rohkem ja millist vähem. Rääkides analüüsitegevustest, tuleb aga ka märkida, et mõni vastaja tõi välja, et väikestes valdades ja linnades on probleemkohad ametnikele näha ja teada ning eraldi kaardistused ja küsitlused pole seetõttu vajalikud.

Joonis 9. Kuritegevust puudutavate analüüsitegevuste läbiviimine (% KOV-idest)

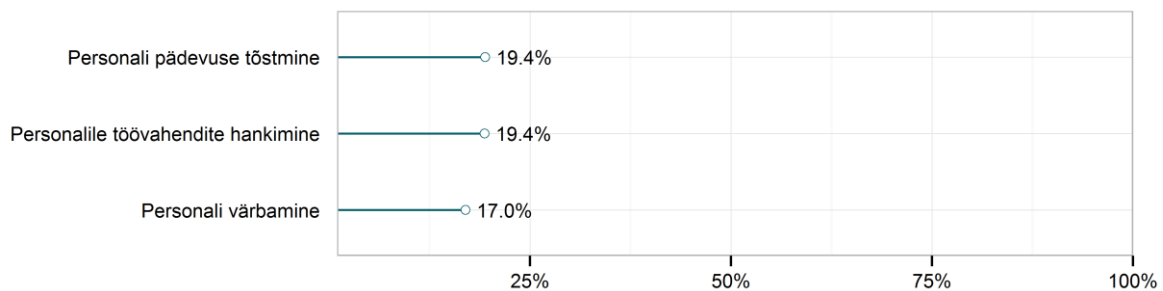

Allikas: KOV-ide küsitlus

NÄIDE: „Peale alevikus toimunud vargusi korraldati elanikkonna seas turvalisusprobleeme käsitlevaid küsitlusi, korraldati koostöö politseiga ja loodi naabrivalve seksioonid.“

Ligi viiendik kohalikest omavalitsustest on aastatel 2010-2013 tõstnud kuriteoennetusega tegelevate töötajate pädevust, hankinud spetsialistidele töövahendeid (näiteks meetodilised abivahendid, juhendmaterjalid, testid jne) eesmärgiga tõhustada KOV-i korrakaitse- ja kuriteoennetusosalast suutlikkust ning värvanud täiendavat kuriteoennetuse ja turvalisuse teemadega tegelevat personali (statistiliselt oluline erinevus tegevuste levikus puudub). Näiteks toodi konkreetsetest tegevustest välja KOV-i sotsiaaltöötaja ja vabatahtlike liikmete koolitustele, ümarlaudadele ja seminaridele suunamist, menetlusteenistuse loomist, koostöös naaberomavalitsustega korrakaitseinspektori tööle võtmist ja koolitamist. Lisaks tuleb rõhutada, et toodud osakaalud, mis väljendavad KOV-i administratiivse suutlikkuse tõstmiseks tehtud tegevusi, ei puuduta vaid omavalitsusasutuste palgalist personali vaid ka vabatahtlikke. Küsitlusannekeedis töid mitmed vastanud välja, et omavalitsuse administratiivse suutlikkuse tõstmisel panustavad KOV-id ka näiteks abipolitseinike ja naabrivalve aktivistide toetamise ja nende pädevuste arendamise, kas siis rahaliselt või tuge ja koostööd pakkudes.

Joonis 10. KOV-i administratiivse suutlikkuse tõstmise seotud tegevuste läbiviimine (% KOV-idest)

Allikas: KOV-ide küsitlus

NÄIDE: „KOV on tööle võtnud kaks järelevalveinspektorit, kes tegelevad korrakaitsealaste probleemidega ning teevad koostööd politseiga. Samuti tegelevad nad valla territooriumil patrullimisega.“

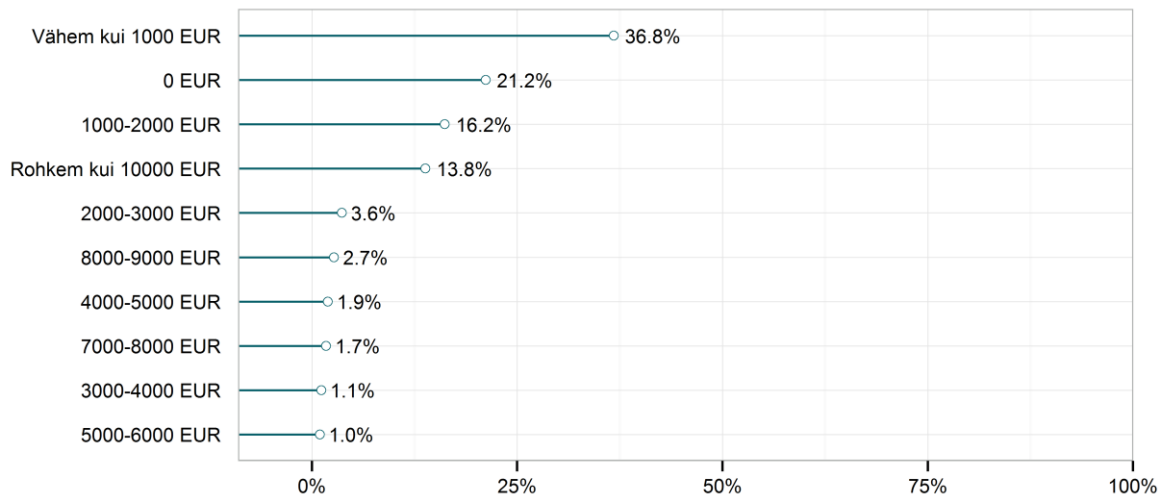
Kuriteoennetuse rahastamine

KOV-idelt küsiti, kui palju on 2013. aastal kohaliku omavalitsuse eelarvest kulunud erinevate piirkonna turvalisuse suurendamisele ja kuriteoennetusele suunatud tegevuste rahastamiseks. Siinjuures tuleb aga märkida, et kaudselt rahastavad praktiliselt kõik KOV-id kuriteoennetust, finantseerides lasteaedu, koole ning noorsootööd (sh huviharidust), mis loovad olulise eelduse sellele, et noor ei satuks kuritegelikule teele. Koolide, lasteaedade ja noortekeskuste esmane eesmärk ei ole aga süütegude ennetamine ning seega ei olnud nendega seotud kulutused ka uurijate huviobjektiks – KOV-idelt küsiti vaid nende tegevuste rahastamise kohta, mis on spetsiaalselt kuritegude ennetamiseks ellu viidud.

Kahe kolmandiku omavalitsuste kuriteoennetusele tehtud kulutused jäid vahemikku null kuni kaks tuhat eurot. Jooniselt 11 näeme, et kõige suurem osakaal (37%) KOV-idest märkis, et nende kuriteoennetusega seotud kulutused jäid alla 1000 euro. Viiesimik ei ole 2013. aastal spetsiaalseid kuriteoennetustegevusi finantseerinud.

Sealjuures veidi üle kolmandiku (36%) KOV-idest on oma eelarvest toetanud mõne teise institutsiooni (näiteks politsei, kooli või MTÜ) poolt algatatud kohalikku projekti. Nii finantseeriti noortelaagreid, õpilasmalevaid, aga ka vanemaharidust, noorte tööhõive parandamisele suunatud projekte, naabrivalve tegevusi ja perevägivalda ennetust.

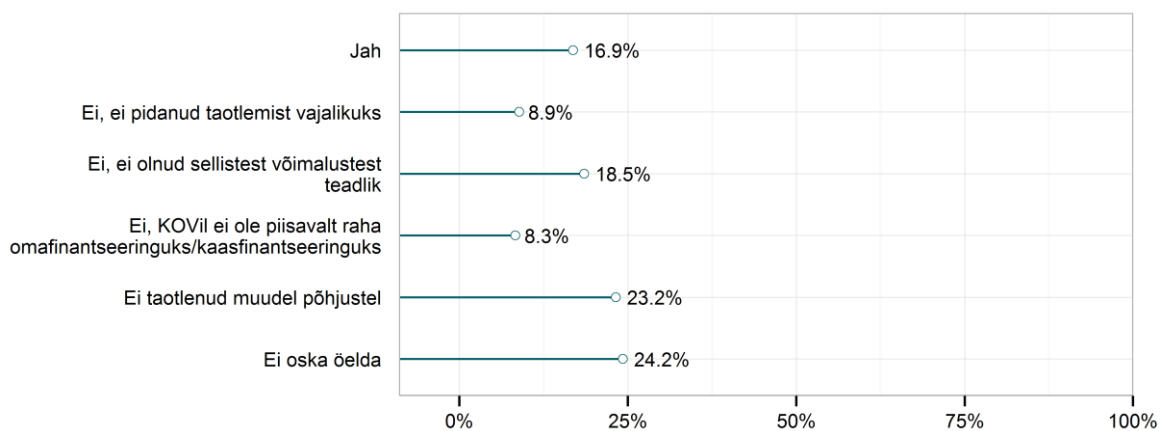
Joonis 11. Aastal 2013 KOV-ide eelarvest kuriteoennetusele kulunud summa (% KOV-idest)

Allikas: KOV-ide küsitlus

Lisaks uuriti vastajatelt, kas KOV on taotlenud (iseseisvalt või koostöös mõne teise institutsiooniga) aastatel 2010-2013 kuriteoennetuslikeks tegevusteks raha fondidest, ministriumitest või muudest riigiasutustest ning kui lisaraha ei taotletud, siis mis olid selle põhjused. 17% vastajatest märkis, et KOV esitas vähemalt ühe projektitaotluse. Seal hulgas ühistaotlusi koostöös mõne partneriga esitati vaid kahel juhul. Nendest, kes vastasid, et KOV ei esitanud rahataotlust, ütlesid 19%, et taotlus jäi esitamata, kuna ei oldud taotlemisvõimalustest teadlik. 8% väitsid, et täiendavate kuriteoennetuse rahastamise võimaluste kasutamine jäi selle taha, et KOV-il ei ole raha oma- või kaasfinantseeringuks, mida projektitaotlused tavaliselt eeldavad. 9% leidsid aga, et kuriteoennetuse lisafinantseerimine ei ole nende omavalitsuses vajalik.

Joonis 12. Mil määral taotlesid KOV-id kuriteoennetuseks raha fondidest, ministriumidest ja muudest riigiasutustest? (% KOV-idest)

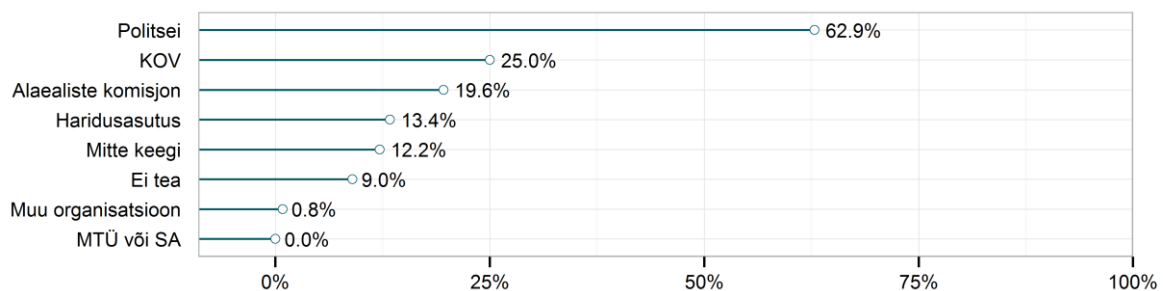
Rollijaotus ja koostöö teiste organisatsioonidega

Efektiivse ennetustöö eeldus on koostöö erinevate valdkondade ja asutuste vahel ning seega on ühine ennetustöö ka üks riiklikult seatud prioriteete. Seepärast uuritigi kohalike omavalitsustelt, mil määral ja kuidas nad teiste institutsioonidega koostööd teevad, kellega ülesandeid jagavad ning kuidas on vastutus erinevate struktuuride vahel jagatud.

Joonistel 13 kuni 17 on näidatud tegevussuundade kaupa (analüüs, strateegiline planeerimine, rahastamine, tegevuste rakendamine, läbiviidud tegevuste mõju hindamine), millised asutused vastavat tegevust omavalitsustes läbi viivad. Iga tegevussuuna juures paluti vastajatel ära märkida kõik asutused, kes sellega tegelevad. Joonistelt on näha, et kõigi tegevuste lõikes on suurim osakaal KOV-idel ja kohalikul politseil. Teisisõnu, midagi üllatavat tulemustes ei ole – need kaks institutsiooni tegelevad kohaliku tasandi kuriteoennetusega kõige rohkem. Kuriteoennetuse strateegilisel planeerimisel ja rahastamisel on peamine roll KOV-il – 42%-s omavalitsusüksuses tegeleb KOV planeerimisega¹⁶ ning 45% omavalitsustes rahastamisega. Kohaliku kuritegevuse analüüsimine on aga andmete kohaselt eelkõige politsei vastusvaldkond – 63% omavalitsustes tegeleb politsei sellega, kuivõrd KOV viib analüüsitegevusi ellu vaid 25% omavalitsustest. Ennetustegevuste rakendamise ja hindamisega tegelevad KOV ja politsei enam-vähem võrdselt.

Teiste organisatsioonide, nagu haridusasutuste, mittetulundusühingute ja alaealiste komisjonide osalus kuriteoennetuses on märgatavalt väiksem. Vaid kuritegevust puudutava statistika kogumisel ja analüüsimisel on alaealiste komisjonil praktiliselt sama suur roll kui KOV-il (kuigi alaealiste komisjoni sellisuunaline tegevus on ilmselgelt kitsam, sest see on piiratud vaid laste ja noortega ning ei laiene kogu elanikkonnale). Siinkohal tuleb aga järeltule tegemisel olla mõnevõrra kriitiline ning meeles pidada, et vastajaks olid kohalike omavalitsuste esindajad, kellel ei pruugi olla täit ülevaadet teiste organisatsioonide tegevustest (täpsema ülevaate muude asutuste kuriteoennetusealasest tegevusest leiab peatükist 3.2).

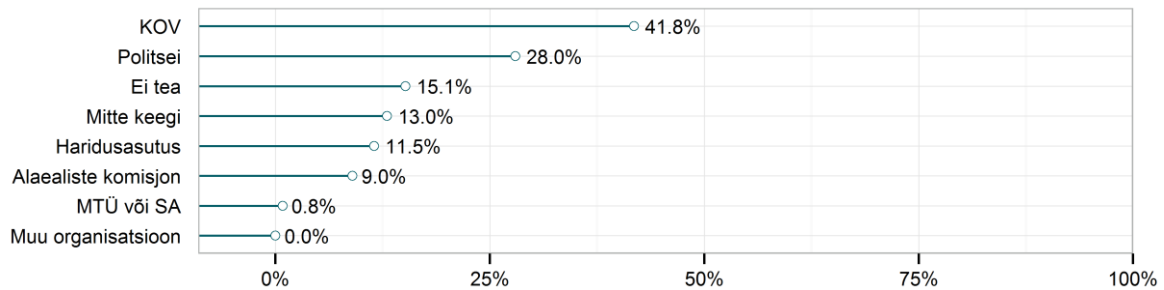
Joonis 13. Mil määral tegelevad erinevad kohaliku tasandi asutused kuritegevust puudutava statistika kogumisega ja analüüsiga?

Allikas: KOV-ide küsitlus

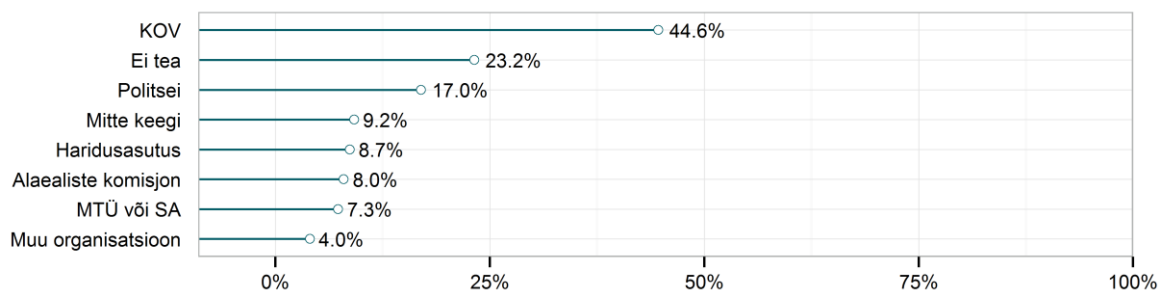
¹⁶ Siin on vastuolu eelpool toodud andmetega (vt joonis 1. KOV-ide kuriteoennetusalaste tegevuste rakendamine üldiste kategooriate lõikes), mille kohaselt on strateegilise planeerimisega tegelenud 57% KOV-idest, mitte 42%. See erinevus tuleneb sellest, et mõnel juhul ei ole vastajad oma vastustes järjepidevad olnud. (ehk jätnud rollijaotuse kohta käiva küsimuse puhul KOV-i planeerimisalase tegevuse mingil põhjusel raporteerimata).

Joonis 14. Mil määral tegelevad erinevad kohaliku tasandi asutused kuriteoennetuse strateegilise planeerimisega?

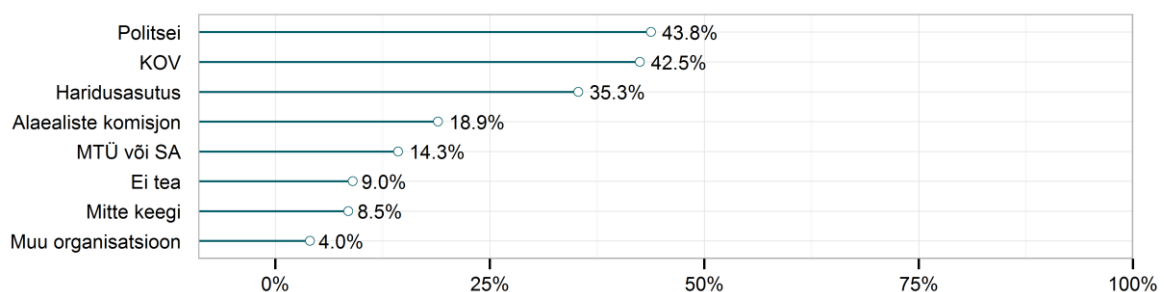
Allikas: KOV-ide küsitlus

Joonis 15. Mil määral tegelevad erinevad kohaliku tasandi asutused kuriteoennetuse rahastamisega?

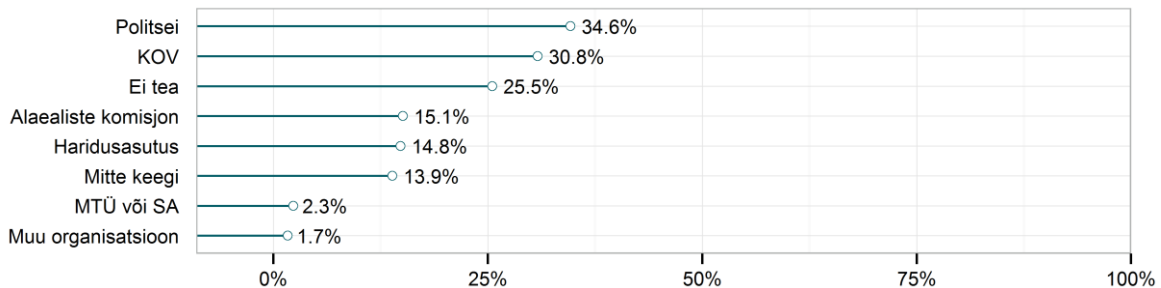
Allikas: KOV-ide küsitlus

Joonis 16. Mil määral tegelevad erinevad kohaliku tasandi asutused kuriteoennetustegevuste elluviimisega?

Allikas: KOV-ide küsitlus

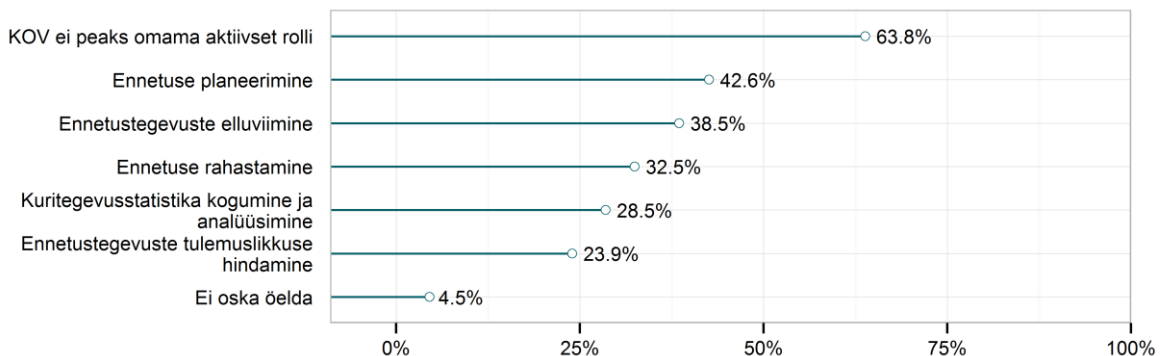
Joonis 17. Mil määral tegelevad erinevad kohaliku tasandi asutused kuriteoennetuse tulemuslikkuse hindamisega?

Allikas: KOV-ide küsitlus.

Järgnevalt vaatleme, milline on kohalike omavalitsuste nägemus oma rollist kohaliku tasandi kuriteoennetuses. Vastajatelt küsiti, milline/millised peaks(id) nende hinnangul olema KOV-i roll(id) kohaliku tasandi kuriteoennetuses. Kõige enam märgiti vastuseks, et KOV ei peaks aktiivset rolli võtma (64%). See viitab sellele, et kuriteoennetust peetakse endiselt suures osas politsei vastutusalaks nagu eelmisest uuringust¹⁷ välja tuli. Need vastanud, kes nägid KOV-il mingit funktsiooni kuriteoennetuses, arvasid peamiselt, et see seisneb tegevuste strateegilises planeerimises (43%) ja nende elluviimises (39%) (statistiliselt olulist erinevust vastuste esinemissageduses ei olnud). Vähemoluliselt peeti KOV-i rolli ennetustegevuste tulemuslikkuse hindamisel (25%) ning kuritegevuse analüüsimisel (29%).

Joonis 18. KOV-ide hinnang oma rollile kuriteoennetuses

Allikas: KOV-ide küsitlus

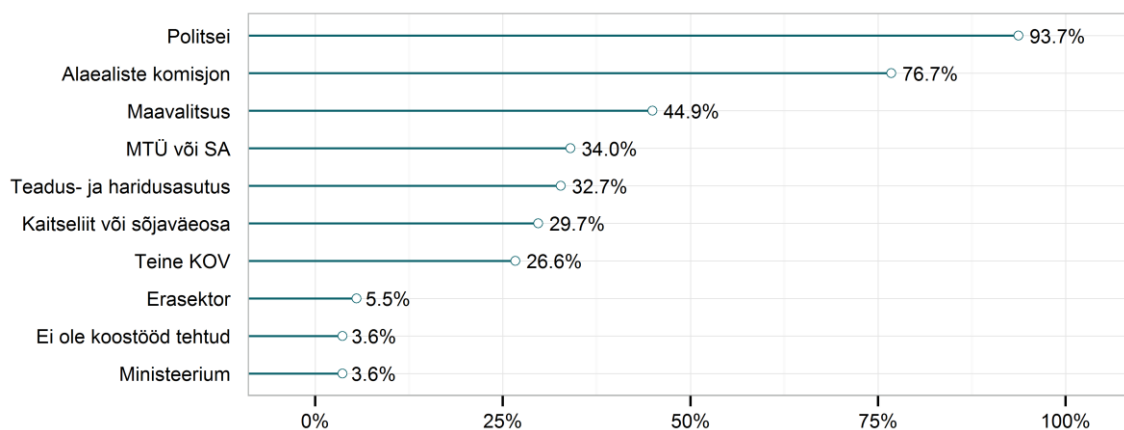
Saamaks ülevaadet, kuidas levinud on KOV-ide partnerlus teiste organisatsioonidega kuritegevusega võitlemisel, uuriti esmalt, kas KOV kuulub mõnda kohaliku kuriteoennetusteamadega tegelevasse koostöövõrgustikku. Koostöövõrgustiku all on silmas peetud piirkonna turvalisuse eest vastutavate või sellest hoolivate organisatsioonide esindajatest koosnevat võrgustikku, mille eesmärk on tänu koostööle (sh informatsiooni, teadmiste ja kogemuste vahetamine) tegeleda veelgi efektiivsemalt piirkonna turvalisuse tagamisega. Tulemused näitavad, et taolise võrgustiku töös osaleb üsna vähe

¹⁷ Leps, Anu „Kohalike omavalitsuste kuriteoennetus“, Justiitsministeerium 2007, [http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=44694/Kohalike+omavalitsuste+kuriteoennetus%F6%F6.+Justiits+ministeerium+\(2007\).pdf](http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=44694/Kohalike+omavalitsuste+kuriteoennetus%F6%F6.+Justiits+ministeerium+(2007).pdf)

omavalitsusi – vaid viiendik vastanutest. Samuti ei ole paljude võrgustike töö pidev – üle poole (56%) võrgustikku kuuluvate KOV-ide esindajatest on märkinud, et võrgustikuliikmete kokkusaamised on ebaregulaarsed.

Kuigi kuriteoennetusvõrgustikku kuuluvad vähesed omavalitsused, on pea kõigil mingit laadi kuriteoennetuse alane partnerlussuhe mõne teise asutusega – vaid 4% vastajatest on öelnud, et koostööd ei tehta kellegagi. Kui vaadata, et kes on peamised koostööpartnerid, siis võib näha, et kõige enam ühendatakse jõud kohaliku politseiprefektuuriga – 94% KOV-idest teevad politseiga koostööd. Samuti on levinud ennetustööalane partnerlus alaealiste komisjoniga (77%)¹⁸. Seevastu üsna erandlik on aga koostöö tegemine ministeeriumidega (4%) ja erasektoriga (6%).

Joonis 19. Milliste asutustega on KOV-id kuriteoennetuse alal koostööd teinud?

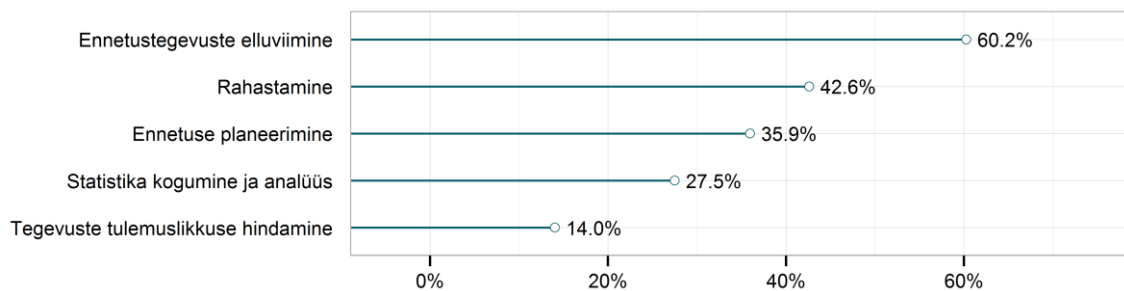

Allikas: KOV-ide küsitlus

Koostöö väljendus kõige sagedamini (60%-l juhtudest) ennetustegevuste ühises elluviimises. Kõige vähem tehti koostööd tegevuste mõju hindamisel (14%).

¹⁸ Alaealiste komisjoni tegevus on seadusega reguleeritud (vt alaealiste mõjutusvahendite seadus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/12760805>) ning see moodustatakse maakonna tasandil, kuid võib olemas olla ka kohalikus omavalitsuses. KOVi ja maakondliku alaealiste komisjoni vahelist suhet saab enamasti nimetada koostööks vaid tinglikult, sest KOV-i suhtlus maavalitsuse alaealiste komisjoniga sõltub eelkõige sellest, kas omavalitsuses on juhtumeid, mida alaealise komisjoni saata ning kas KOV-is on moodustatud oma alaealiste komisjon või mitte.

Joonis 20. Milliseid kuriteoennetusalaseid tegevusi KOV-id koostöös teiste asutustega läbi viisid?

Allikas: KOV-ide küsitlus

Kokkuvõte

Erinevat liiki kuriteoennetustegevustest viisid KOV-id kõige enam läbi lastele ja noortele suunatud meetmeid – pea kõigis (96%-s) vastanud KOV-ides viidi viimase nelja aasta jooksul läbi mõni alaealiste hälbiva või kuritegeliku käitumise ärahoidmisele suunatud tegevus. Peamiselt rakendati esma- ja teise tasandi ennetustegevusi ehk tegeleti sotsiaalse ennetustööga, mis hõlmab eelkõige alaealiste kaasamist prosotsiaalsetesse tegevustesse ning laste ja vanemate teavitamist. Kolmanda tasandi tegevusi viidi läbi märksa tagasihoidlikumalt, mõne kolmanda tasandi ennetustegevuse viisid ellu ligikaudu pooled (48%) vastanud KOV-id. Vaatluse all olnud ennetustegevustest esines kõige vähem aga KOV-i administratiivse suutlikkuse tõstmist ning kuritegevust puudutavate andmete analüüsimist (umbes kolmandikus KOV-ideist). Nii võib öelda, et kolmveerandis omavalitsustes tehakse ennetustööd tuginedes paljuski subjektiivsetele hinnangutele ja „kõhutundele“, mitte aga sihipärasele olukorra analüüsile. Uuring näitas ka seda, et omavalitsuste kuriteoennetuse alane võimekus on teataval määral seoses KOV-ide haldussuutlikkusega: väiksema haldussuutlikkusega KOV-ides viiakse läbi vähem ennetustegevusi, kui suurema haldussuutlikkusega KOV-ides. Seega tuleks riigil tähelepanu pöörata ning tuge pakkuda just madalama haldussuutlikkusega KOV-ide ennetustöö toetamisele.

Vaadeldes KOV-ide kuriteoennetuse rahastamist selgus, et oma eelarvest on ennetustööd 2013. aastal finantseerinud 79% KOV-ideist. Enamasti (veidi rohkem kui kolmandikul juhtudest) jäi toetussumma alla 1000 euro. 36% KOV-ideist on oma eelarvest toetanud ka mõne teise institutsiooni (näiteks politsei, kooli või MTÜ) poolt algatatud kohalikku ennetusprojekti. Hoolimata sellest, et KOV-ide enda rahalised vahendid on väga piiratud, kasutas lisafinantseeringu taotlemise võimalusi ära suhteliselt vähe KOV-e – 17% taotles ennetustegevusteks raha fondidest, ministeeriumitest või muudest riigiasutustest. Ühe peamise mittetaotlemise põhjusena toodi välja, et ei oldud taotlemisvõimalustest teadlik, mis näitab, et projektitoetuste pakkujatel on teavitustöö osas veel mõningast arenguruumi.

Kuriteoennetus on kõige efektiivsem kui see toimub erinevate kohaliku tasandi organisatsioonide koostöös. Seega on positiivne tõdeda, et pea kõik KOV-id (96%) teevad mõne asutusega koostööd (kõige enam on partnerlust politseiga). Koostöö on aga enamasti mitteformaalset laadi: organiseeritud kuriteoennetusvõrgustikes osaleb vaid viiendik KOV-ideist. Analüüsist selgus ka, et erinevate tegevussuundade lõikes (analüüs, strateegiline planeerimine, rahastamine, tegevuste

rakendamine, läbiviidud tegevuste mõju hindamine) on põhiline roll eelkõige politseil ja KOV-il, teised asutused on kogukonna ennetustöösse kaasatud märksa vähem. Siinjuures tuleb aga märkida, et suur osa (64%) KOV-idest leiab, et kuriteoennetusega tegelemine ei peaks olema KOV-i ülesanne. See tähendab, et KOV-id ei taju oma rolli kogukonna turvalisuse tagamisel ning leiavad, et see on pigem mõne muu institutsiooni (näiteks politsei) vastutusvaldkond.

2.2. Muude kohaliku tasandi kuriteoennetusega tegelevate asutuste analüüs

Laste- ja noortetasutused

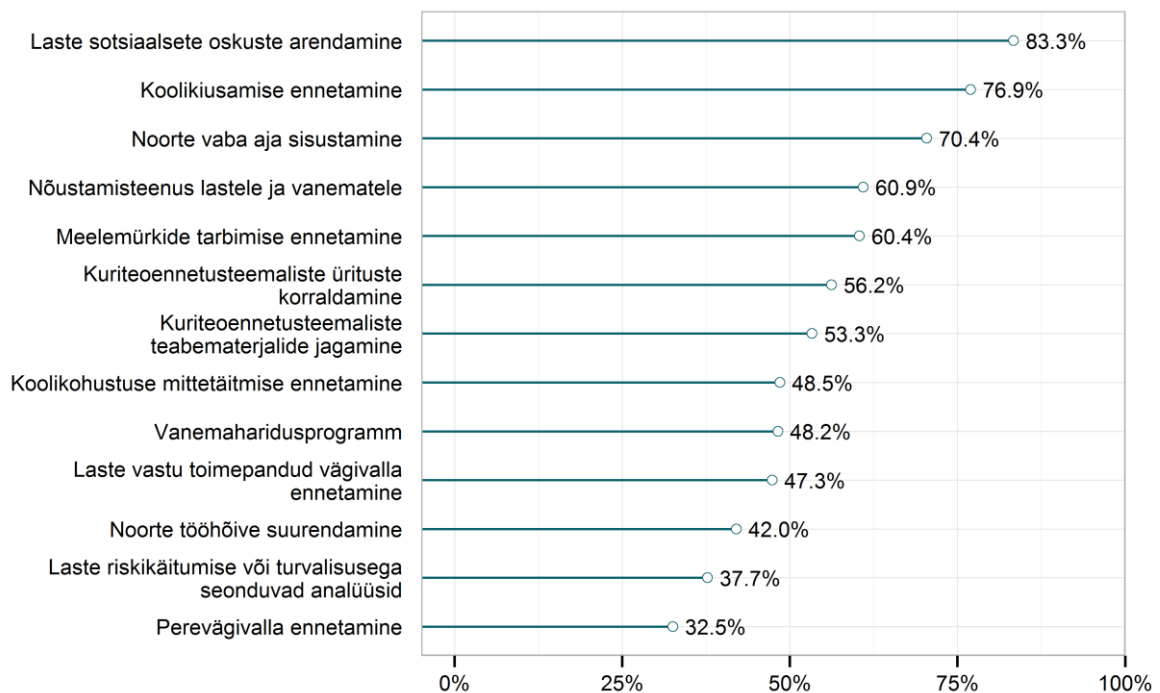
Sissejuhatus

Järgnevalt vaadeldakse kuidas tegelevad noorte kuritegeliku ja hälbiva käitumise ennetamisega laste- ja noortetasutused, täpsemalt üldhariduskoolid, lasteaiad, avatud noortekeskused, õppenõustamiskeskused, maakondlikud noorte info- ja nõustamiskeskused ning laste ja noortega tegelevad vabaühendused. Analüüs põhineb 169 organisatsiooni andmetel, millest enamiku moodustavad lasteaiad (40%) ja üldhariduskoolid (30%). Seega võib öelda, et esitatavad tulemused ilmestavad eelkõige just Eesti lasteaedades ja koolides toimuvat kuriteoennetust.

Läbiviidavad tegevused ja meetmed

Vaadeldes tegevusi ja meetmeid, mida erinevad lastetasutused aastatel 2010-2013 läbi viisid, võib näha, et kõige enam rakendati esmatasandi ennetustegevusi ehk tegeleti sotsiaalse ennetustööga, mis hõlmab eelkõige alaealiste kaasamist prosotsiaalsetesse tegevustesse ning laste ja vanemate teavitamist. Enim levinud olid laste sotsiaalsete oskuste arendamisele suunatud tegevused (83% asutustest), koolikiusamise ennetamine (77%) ning noorte vaba aja sisustamine (70%) (vt Joonis 21) Kriminaalpoliitika arengusuundades on ühe prioriteedina välja toodud koolikiusamise ennetamine ja koolikohustuse mittetäitmise probleemiga tegelemine. Käesoleva uuringu tulemused näitavad, et 66%-s küsitluses osalenud koolidest tegeletakse koolikohustuse mittetäitmise ennetamisega ning 84%-s koolikiusamise ennetamisega. Kahjuks ei tulnud aga küsitlusest välja, kuidas täpselt ennetust läbi viidi ja mil määral tehti spetsiaalseid sihipäraseid tegevusi lisaks tavapärasele tööle.

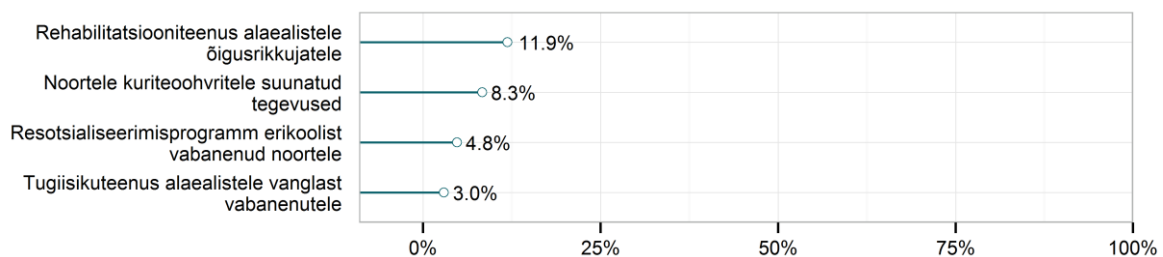
Joonis 21. Esmatasandi ja teise tasandi ennetustegevuste läbiviimine (% laste- ja noortetasutustest)

Allikas: Laste- ja noortetasutuste küsitlus

Vaadeldes joonist 22, mis illustreerib kolmanda tasandi ennetust, võib näha, et seal toodud tegevuste osakaal on väga väike, jäädes vahemikku 3-12%. Pidades silmas, et enamuse laste- ja noorteametuste küsimustikule vastanutest moodustavad koolid, lasteaiad ja noortekeskused, ei ole see üllatuslik, et läbiviidud kolmanda tasandi tegevuste osakaal on tagasihoidlik – näiteks lasteaiad ilmselgetel põhjustel alaealiste õigusrikkujate probleemiga ei tegele ning ka koolide jaoks on see pigem erandlik, sest see sihtgrupp jõuab tagasi kooli harva. Seevastu nii laste ja noorte sotsiaalsete oskuste arendamine kui nende vaba aja sisustamine on suures osas koolide, lasteade ja noortekeskuste põhitegevus ning seega on nende tegevuste suur esinemissagedus ootuspärane.

Joonis 22. Kolmanda tasandi ennetustegevused (% laste- ja noorteametustest)

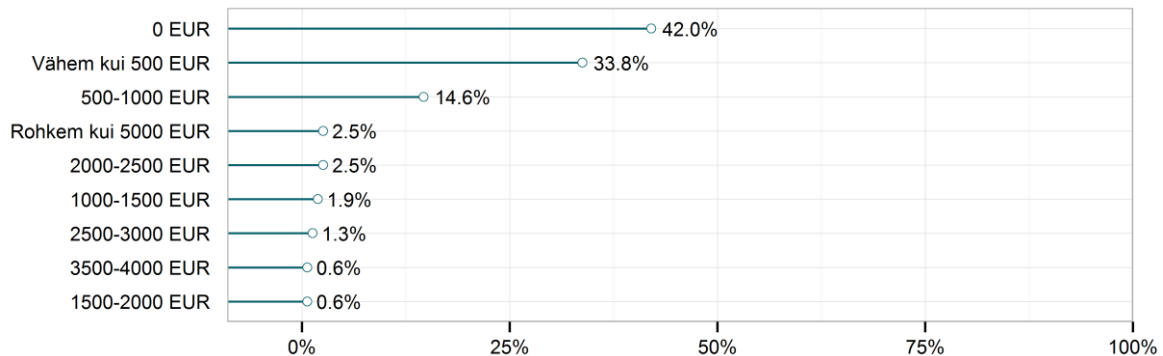
Allikas: Laste- ja noorteametuste küsitlus

Kuriteoennetuse rahastamine

Kogu laste- ja noorteametuste tegevus on oma olemuselt süütegusid ennetav ning seega võiks öelda, et kõik asutused finantseerivad oma eelarvest süüteoennetust. Nagu eelnevalt öeldud vaadeldakse käesolevas uurimuses vaid selliste lisategevuste rahastamist, mis võeti ette konkreetse eesmärgiga takistada laste ja noorte sattumist kuritegelikule teele. Seega on üldisemas plaanis ennetustegevuse rahastamine suurem, kui käesolevast uuringust välja paistab.

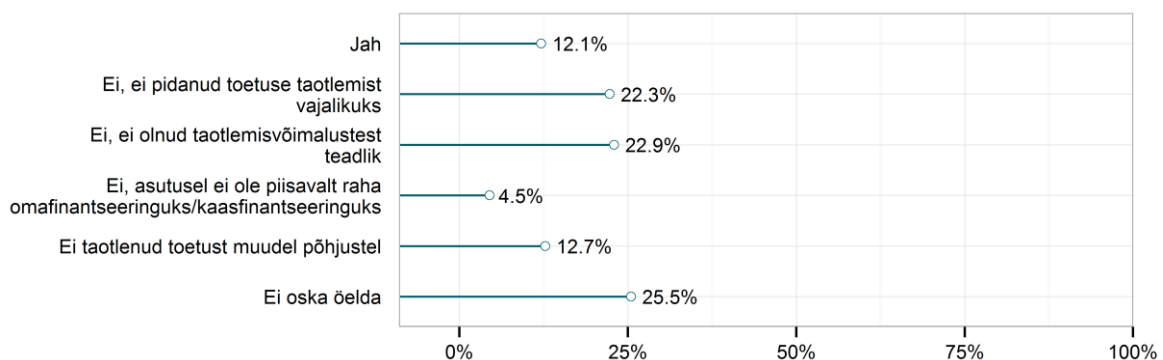
Küsitlusest selgus, et spetsiaalselt süüteoennetusele suunatud tegevusi finantseerivad laste- ja noorteametused oma eelarvest aga vähesel määral. Kolmveerand asutustest on kolme viimase aasta jooksul rahastanud ennetustegevusi vähem kui 500 euro ulatuses. Sealjuures ligi pooled (42%) ei ole ennetustegevuseks üldse raha eraldanud (vt Joonis 23). Ka väliseid finantseerimisallikaid kasutati ennetustöö rahastamiseks üsna vähe – 12% vastanutest on märkinud, et nende asutus taotles lisafinantseeringut fondidest, ministriumitist või muudest riigiasutustest. Levinumad põhjused mittetaotlemiseks on, et ei peetud täiendavat finantseerimist vajalikuks või ei oldud taotlemisvõimalustest teadlik (vt Joonis 24).

Joonis 23. Perioodil 2010-2013 asutuse eelarvest kuriteoennetusele kulunud summa (% laste- ja noorteesutustest)

Allikas: Laste- ja noorteesutuste küsitlus

Joonis 24. Mil määral taotlesid KOV-id kuriteoennetuseks raha fondidest, ministriumidest ja muudest riigiasutustest? (% laste- ja noorteesutustest)

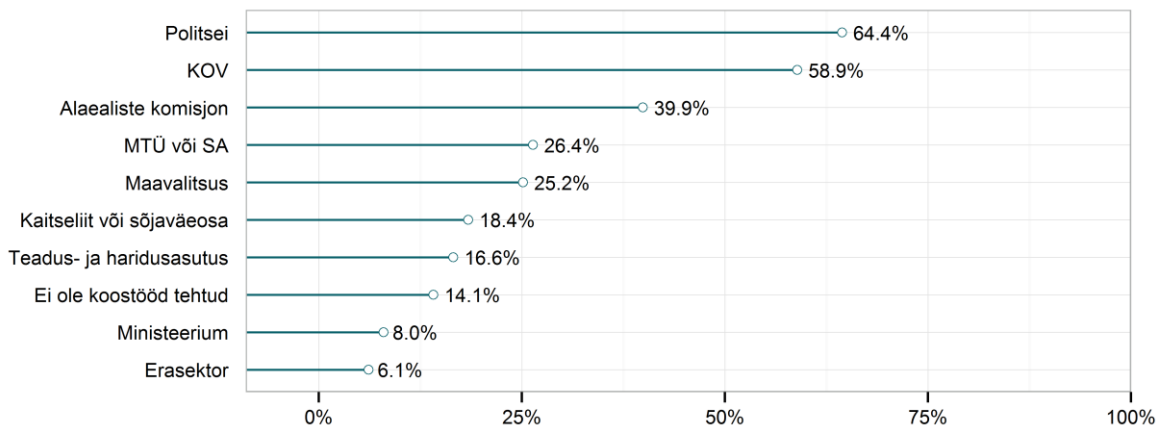

Allikas: Laste- ja noorteesutuste küsitlus

Koostöö teiste organisatsioonidega

Järgnevalt vaatleme lastega tegelevate organisatsioonide kuriteoennetuselast koostööd teiste asutustega. Võib öelda, et lasteesutused on üsna koostöövalmid – 87% on mõne teise organisatsiooniga koostööd teinud. Kõige enam tehakse koostööd politseiga ja KOV-iga – punkthinnangu järgi vastavalt 65% ja 59% asutustest (statistiliselt oluliselt need hinnangud aga ei erinenud ning seega ei saa kindlalt väita, et politseiga rohkem koostööd tehakse kui kohalike omavalitsustega). Samuti oli üsna paljude koolide partneriks alaealiste komisjon (40%). Kuid kuriteoennetusteemadega tegelevasse koostöövõrgustikku kuuluvad siiski vähesed, vaid 13% vastanud organisatsioonidest.

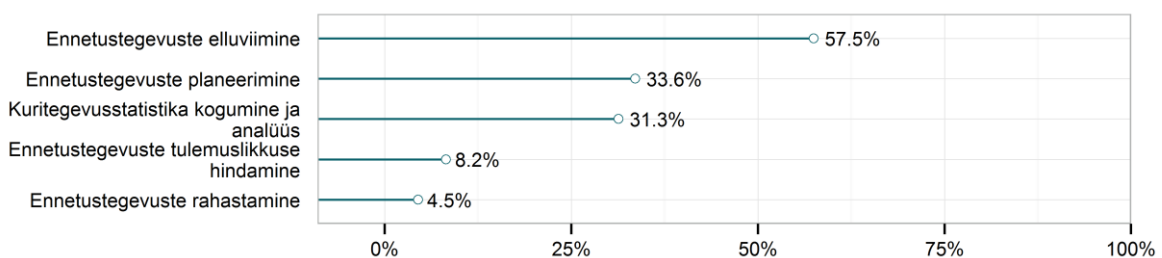
Joonis 25. Milliste institutsioonidega on laste- ja noorteametused kuriteoennetuse alal koostööd teinud? (% laste- ja noorteametustest)

Allikas: Laste- ja noorteametuste küsitlus

Joonis 26 on näha, mil määral erinevaid tegevusi koostöös ellu viidi. Võib öelda, et jõud ühendati enamasti ennetustegevuste elluviimiseks (57% juhtudest). Kolmandiku koostööst moodustas kuriteoennetuse planeerimine ning pea sama palju statistika kogumine ja analüüsimine. Tunduvalt vähesemal määral tehti koostööd rahastamisel (4%) ning elluviidud tegevuste tulemuslikkuse hindamisel (8%).

Joonis 26. Milliseid kuriteoennetusala tegevusi laste- ja noorteametused koostöös teiste institutsioonidega läbi viisid? (% laste- ja noorteametustest)

Allikas: Laste- ja noorteametuste küsitlus

Kokkuvõte

Ka laste- ja noorteametustes tegeletakse eelkõige esmatasandi ennetusega nagu laste sotsiaalsete oskuste arendamisele suunatud tegevused, koolikiusamise ennetamine ning noorte vaba aja sisustamine. Kolmanda tasandi ennetustegevuste osakaal oli väga väike (3% kuni 12% olenevalt tegevusest). Kuriteoennetustegevusi finantseerisid 2013. aastal üle poolte (58%) laste- ja noorteametustest, sealjuures kõige sagedamini (34% juhtudest) jäi eraldatud summa alla 500 euro. Lisafinantseeringut taotles fondidest, ministeeriumitest või muudest riigiasutustest 12% küsitletud organisatsioonidest. Analüüsitulemuste põhjal võib öelda, et laste- ja noorteametused on üsna alati kuriteoennetusala tegevusi partnerlussuhteid looma – 87% ametustest on viimase nelja aasta jooksul

mõne teise organisatsiooniga koostööd teinud (kõige enam tehakse koostööd kohaliku politseiprefektuuriga ja KOV-iga). Kuriteoennetusteemadega tegelevasse koostöövõrgustikku kuuluvad aga vähesed, vaid 13% asutustest.

Kuriteoennetuse ja jätkutoega tegelevad organisatsioonid

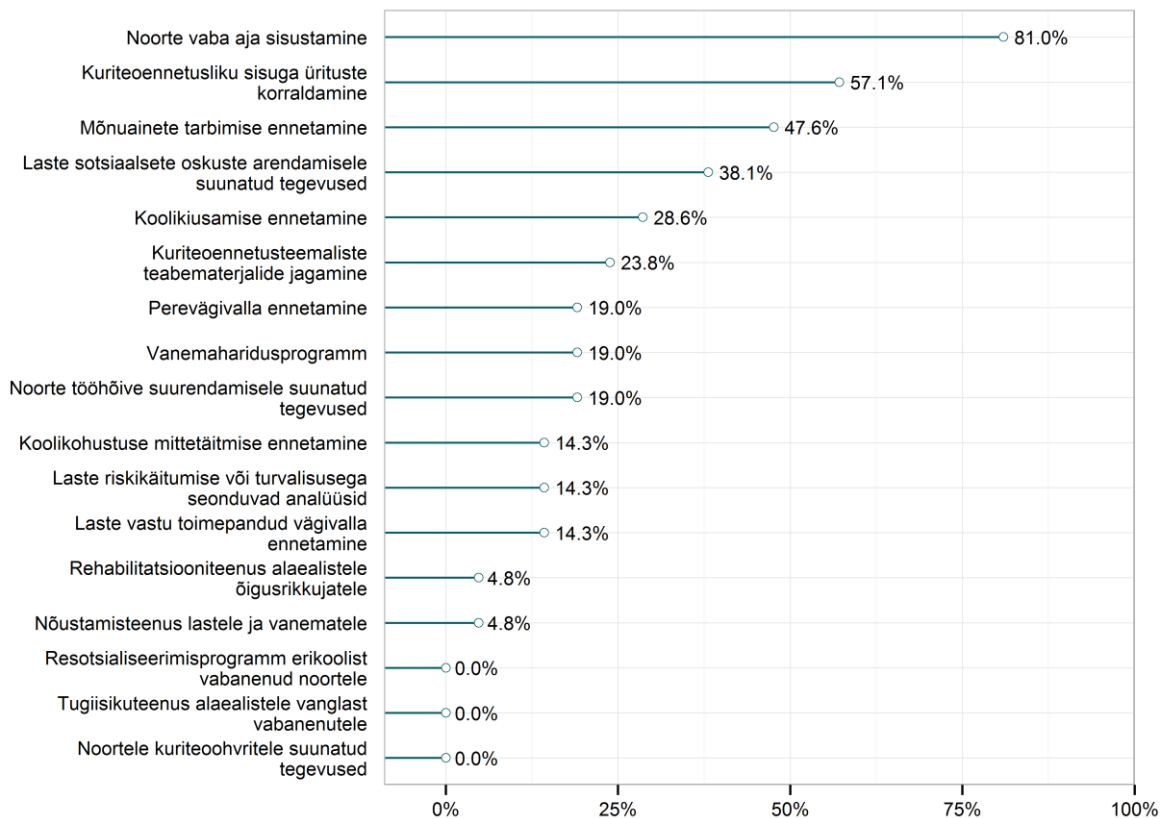
Sissejuhatus

Küsimustikule vastas 51 kuriteoennetuse ja jätkutoega tegelevat organisatsiooni. Valim ei olnud piiritletud ainult organisatsioonidega, kelle jaoks kuriteoennetus on põhitegevus, vaid sisaldas ka asutusi, kes tegelevad sellega n-ö põhitööle lisaks (nagu näiteks kirikud, asumiseltsid jne). Vastanutest moodustasid enamuse (43%) mittetulundusühingud või sihtasutused, 22% külade koostööühendused ning 18% asumiseltsid. Erinevalt eelmistest peatükkidest on siin osas tulenevalt valimi väiksusest esitatud joonistel küsitlustulemused arvude, mitte osakaaludena, mis annab tulemustest adekvaatsema pildi.

Läbiviidavad tegevused ja meetmed

Laste ja noorte süütegude ja hälbiva käitumise ärahoidmisele suunatud tegevusi viisid perioodil 2010-2013 ellu 41% organisatsioonidest. Enamasti tegeleti esmatasandi ennetustööga (vt joonist 27) Kõige populaarsem tegevus oli noorte vaba aja sisustamine, sellega olid viimase kolme aasta jooksul tegelenud 81% asutustest. Ligikaudu pooled (vastavalt 57% ja 48%) korraldasid lastele või lapsevanematele kuriteoennetusliku sisuga üritusi ning viisid läbi tegevusi alkoholi, narkootikumide või tubaka tarbimise ennetuseks. Kolmanda tasandi ennetust, ehk noortele õigusrikkujatele suunatud tegevusi, praktiliselt ellu ei viidud. Vaid üks vastanu märkis, et organisatsioon on pakkunud rehabilitatsiooniteenust, mis seisnes noorte kriminaalhooldusele võtmises ning neile töö leidmises.

Joonis 27. Lastele ja noortele suunatud tegevuste läbiviimine.

Allikas: Kuriteoennetusega tegelevate organisatsioonide küsitlus

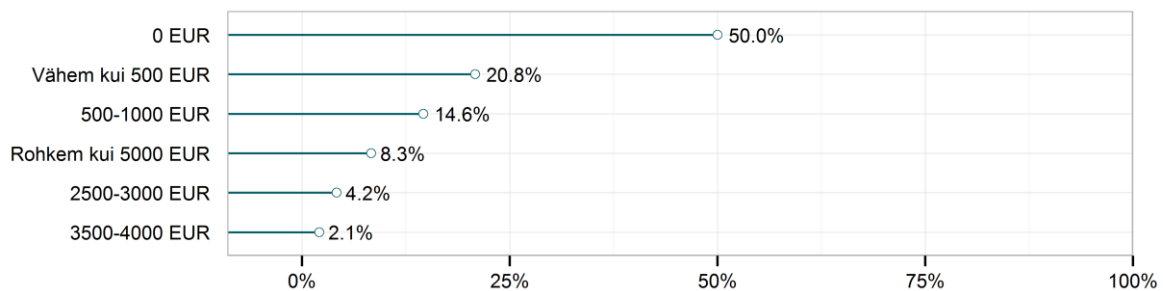
NÄIDE: „Noortega ja nende vanematega viiakse läbi pahategude heastamise protsesse, kus muuhulgas selgitatakse noortele pahategude tagajärgi.“

Kuriteoennetuse rahastamine

Süüteoennetust on 2013. aasta jooksul oma rahalistest vahenditest finantseerinud pooled küsitletud organisatsioonidest.¹⁹ Kõige sagedamini jäi kulutatud summa alla 500 euro – nii vastas viiendik küsitletutest. Samas oli aga ka asutusi (8%), kus rahastati kuriteoennetustegevusi rohkem kui 5000 euro ulatuses. Need üksikud organisatsioonid olid suure tõenäosusega mittetulundusühingud, kellele kuriteoennetus on põhitegevuseks.

¹⁹ Kuriteoennetuse rahastamist puudutavatele küsimustele vastas 48 organisatsiooni.

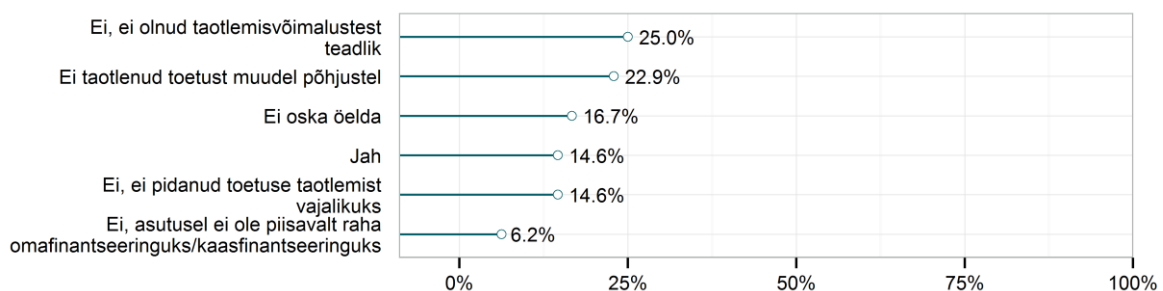
Joonis 28. Aastal 2013 organisatsiooni eelarvest kuriteoennetusele kulunud summa

Allikas: Kuriteoennetusega tegelevate organisatsioonide küsitlus

Täiendavat rahastust ennetustöö läbiviimiseks taotlesid vähesed – 15% vastanutest. Samas olid aga taotletud summad suhteliselt suured, varieerudes 1650 eurost 300 000 euroni. Toetust saadi näiteks probleemsete noorte töö- ja elamiseoskuste koolituse jaoks, käitumisraskustega lastele laagrite korraldamiseks ning tugiteenuste pakkumiseks pikaajalistele töötutele (sh endised kinnipeetavad), et neid tagasi tööle aidata. Toetuse eraldajatena nimetati näiteks Euroopa Sotsiaalfondi, ministeeriumi ning kohalikku omavalitsust. Mittetaotlemise põhjustena toodi kõige enam välja seda, et ei oldud taotlemisvõimalustest teadlik.

Joonis 29. Mil määral taotlesid organisatsioonid kuriteoennetuseks raha fondidest, ministeeriumidest ja muudest riigiasutustest?

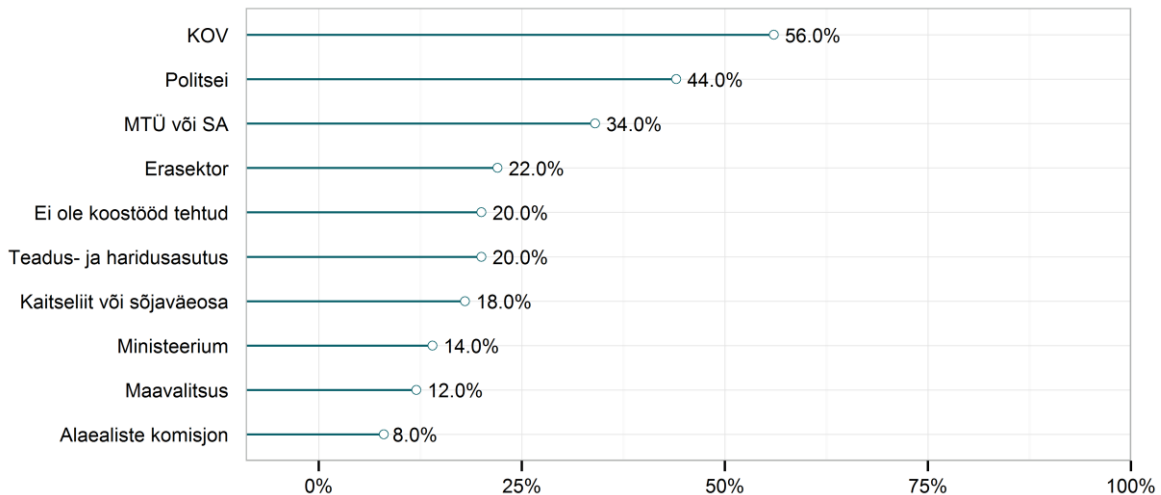
Allikas: Kuriteoennetusega tegelevate organisatsioonide küsitlus

Koostöö teiste organisatsioonidega

Perioodil 2010-2013 on enamik (80%) küsitletud organisatsioonidest mõne muu institutsiooniga kuriteoennetuse vallas koostööd teinud (vt Joonis 30). Peamised koostööpartnerid olid kohalikud omavalitsused ja politsei – vastavalt 56% ja 44% asutustest tegid nende institutsioonidega koostööd. Kõige vähem tehti koostööd alaealiste komisjoniga ning maavalitsusega. Koostöö väljendus eelkõige tegevuste läbiviimises ning nende planeerimises (vt Joonis 31). Ennetuse tulemuslikkuse hindamise, kuritegevusstatistika kogumise ja hindamise ning ennetuse finantseerimise osas tehti märgatavalt

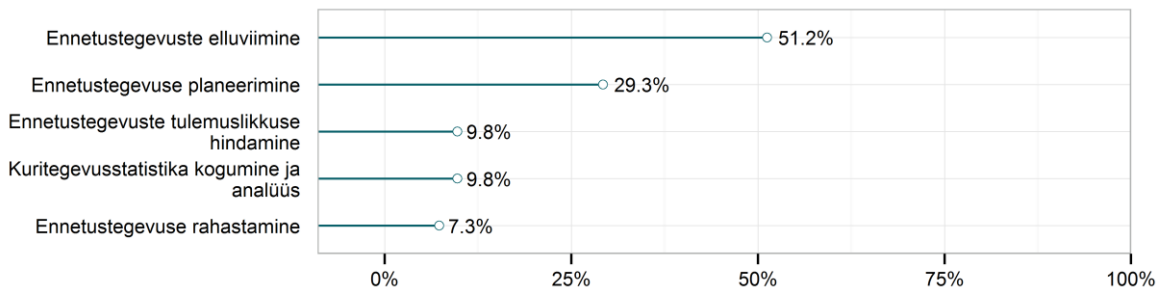
vähem koostööd. Küsitlusest selgus veel, et partnerlus teiste institutsioonidega on peamiselt mitteformaalne, kuriteoennetusteamadega tegelevasse koostöövõrgustikku kuulub vaid 10% vastanud organisatsioonidest.

Joonis 30. Milliste asutustega on organisatsioonid kuriteoennetuse alal koostööd teinud?

Allikas: Kuriteoennetusega tegelevate organisatsioonide küsitlus

Joonis 31. Milliseid kuriteoennetusalasaid tegevusi KOV-id koostöös teiste asutustega läbi viisid

Allikas: Kuriteoennetusega tegelevate organisatsioonide küsitlus

Kokkuvõte

Kuriteoennetuse ja jätkutoega tegelevatest organisatsioonidest 41% viisid ellu laste ja noorte kuritegevuse ja hälbiva käitumise ärahoidmisele suunatud tegevusi. Rakendati aga vaid esmatasandi ja teise tasandi ennetuse alla kuuluvaid meetmeid. Kolmanda tasandi ennetust, ehk noortele õigusrikkujatele suunatud tegevusi, praktiliselt ei tehtud (v.a üks juhus). Kuriteoennetust finantseerisid oma eelarvest pooled küsitletud asutustest, enamasti jäi kulutatud summa alla 500 euro. Projektitaotluste kirjutamise osakaal oli 15%. Ennetusalast koostööd teiste institutsioonidega tegid viimase nelja aasta jooksul 80% küsitletud organisatsioonidest ning peamisteks partneriteks olid

kohalikud omavalitsused ja politseiprefektuurid. Kuriteoennetusvõrgustikku kuulub 10% küsitletud organisatsioonidest.

Maavalitsused

Sissejuhatus

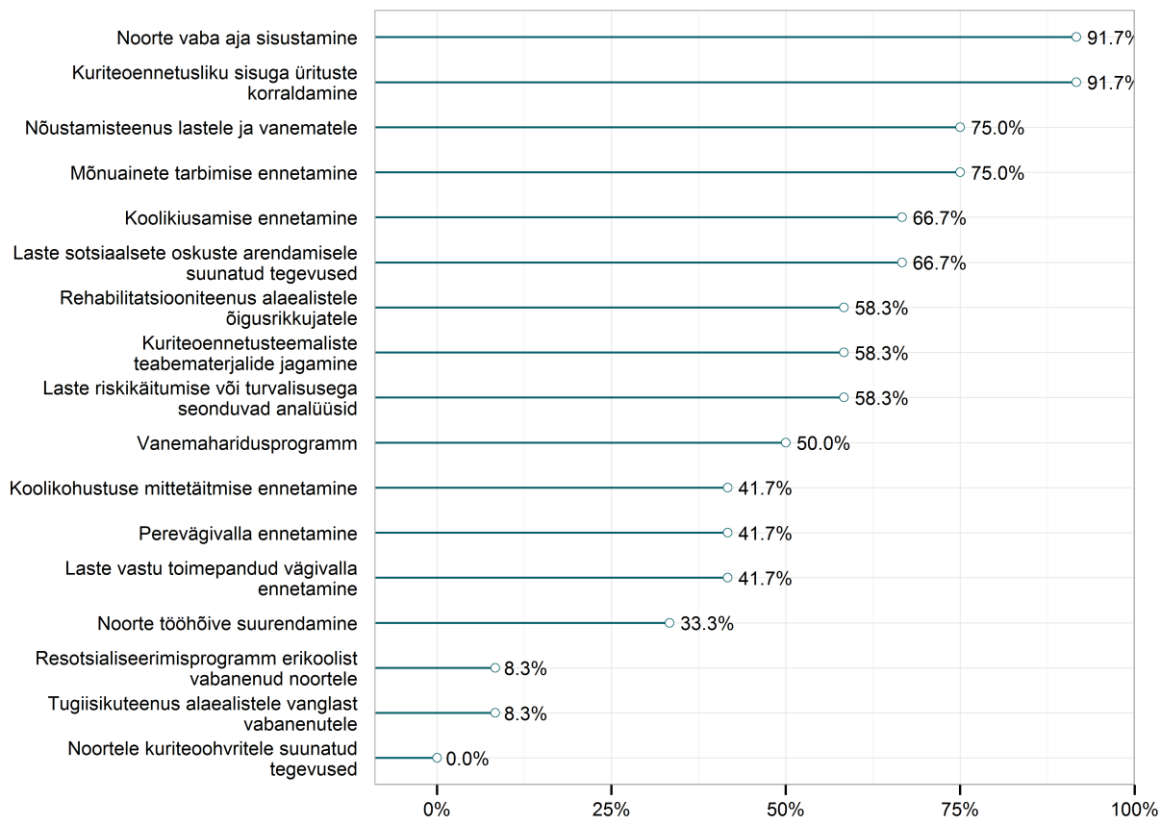
Maavalitsustele edastatud küsimustikule vastas 13 maavalitsust 15-st ehk 87%. Seega saame alljärgnevalt üsna tervikliku pildi Eestis maavalitsuste tasemel tehtavast kuriteoennetusest.²⁰

Läbiviidavad tegevused ja meetmed

Mõne noorte hälbiva käitumise ärahoidmisele suunatud ennetusmeetme viisid aastatel 2010-2013 läbi peaaegu kõik vastanud maavalitsused, vaid ühe maavalitsuse esindaja märkis, et noortele suunatud tegevusi ei ole läbi viidud, kuid planeeritakse seda teha. Sarnaselt teiste sihtgruppidega, viidi ka maavalitsustes läbi enim just esmatasandi ennetust – noorte vaba aja sisustamisega tegeles 92% maavalitsustest ning sama paljud korraldasid lastele üritusi (näiteks koolitused/loengud/infopäevad jne), kus käsitleti turvalisusega või süüteoennetusega seotud teemasid (vt Joonis 32). Vaadeldes kolmanda tasandi ennetust, võib näha, et kõige enam (58% maavalitsustest) tegeleti noortele õigusrikkujatele rehabilitatsiooniteenuse pakkumisega. Muid kolmanda tasandi tegevusi viidi ellu väga vähesel määral – vaid üks maavalitsus on märkinud, et pakutakse resotsialiseerimisteenust erikoolist tagasi tulnutele ning samuti on maavalitsuste hulgas üks, kus pakutakse tugiisikuteenust alaealistele vanglast vabanenutele.

²⁰ Maavalitsuste kuriteoennetustegevuste elluviimisest rääkimine on mõnevõrra tinglik, sest tegelikkuses on maavalitsus pigem koordineerija, vahendaja ja rahastaja rollis, mitte otseselt tegevuste elluviija. Näiteks ei saa maavalitsus olla rehabilitatsiooniteenuse pakkuja, vaid alaealiste komisjoni kaudu rehabilitatsiooniteenusele suunaja.

Joonis 32. Lastele ja noortele suunatud tegevuste läbiviimine

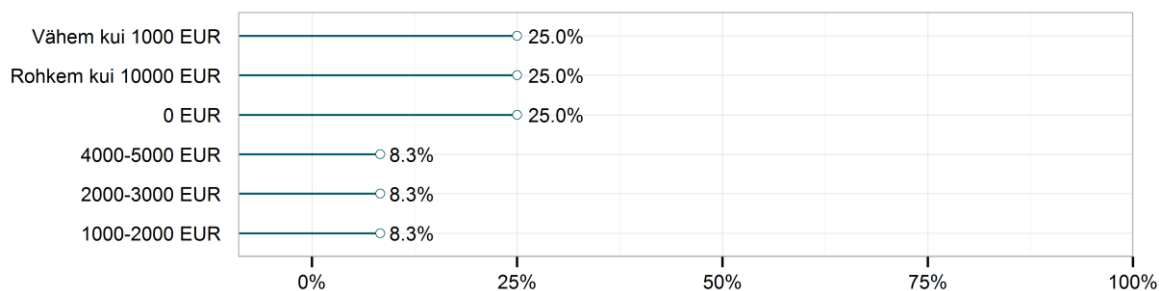
Allikas: Maavalitsuste küsitlus

Kuriteoennetuse rahastamine

Küsitluse tulemused näitasid, et kuriteoennetuse rahastamine varieerub maavalitsuste vahel üsna suuresti (vt Joonis 33).²¹ Pooltes maavalitsuses kulutati 2013. aasta jooksul asutuse eelarvest ennetustegevusteks vähem kui 1000 eurot, seal hulgas 25% ei kulutanud üldse raha. Samas veerand maavalitsustest finantseerisid ennetusvaldkonda rohkem kui 10 000 euroga. Siinjuures peab aga välja tooma, et kolmest maavalitsustest, kus asutuse eelarvest ennetust ei rahastatud, kahes finantseeriti ennetustööd välistest allikatest, nii et võib öelda, et vaid ühes maavalitsuses ei panustatud ennetustöösse rahaliselt. Pooled maavalitsused taotlesid täiendavat rahastust ennetustöö läbiviimiseks fondidest, ministriumidest või muudest riigiasutustest (vt Joonis 34). Toetuse abil läbiviidud projektid olid üsna suuremahulised – välistest finantseerimisallikatest saadud summad jäid vahemikku 2000 kuni 100 000 eurot. Projektidest, mille tarbeks raha taotleti, olid üsna mitmed suunatud noortele ja lastele. Näiteks viidi ellu projekt, mis keskendus noorte hälbiva käitumise ennetusele („Project MERLINO – Towards a juvenile delinquency prevention policy: a multi-state experiment on integration and efficacy“) ja rahvusvaheline noorteprojekt "Eesti ja Läti noored hüppavad koos otsustajatega osalusmetroo peale".

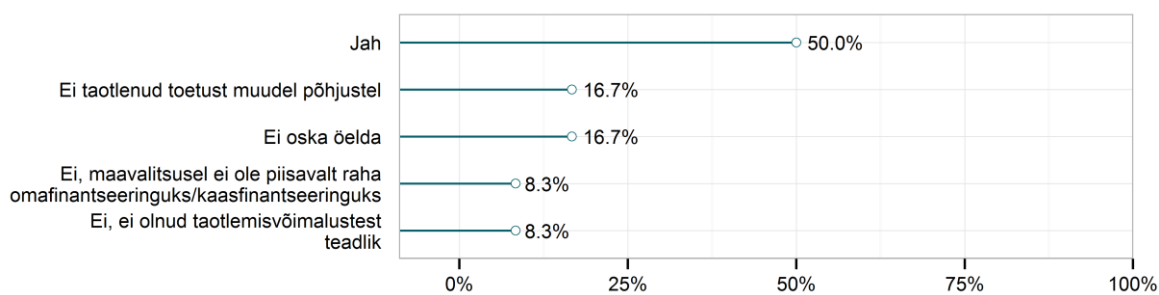
²¹ Kuriteoennetuse rahastamist puudutavatele küsimustele vastas 12 maavalitsust.

Joonis 33. Aastal 2013 maavalitsuste eelarvest kuriteoennetusele kulunud summa

Allikas: *Maavalitsuste küsitlus*

Joonis 34. Mil määral taotlesid maavalitsused kuriteoennetuseks raha fondidest, ministriumidest ja muudest riigiasutustest?

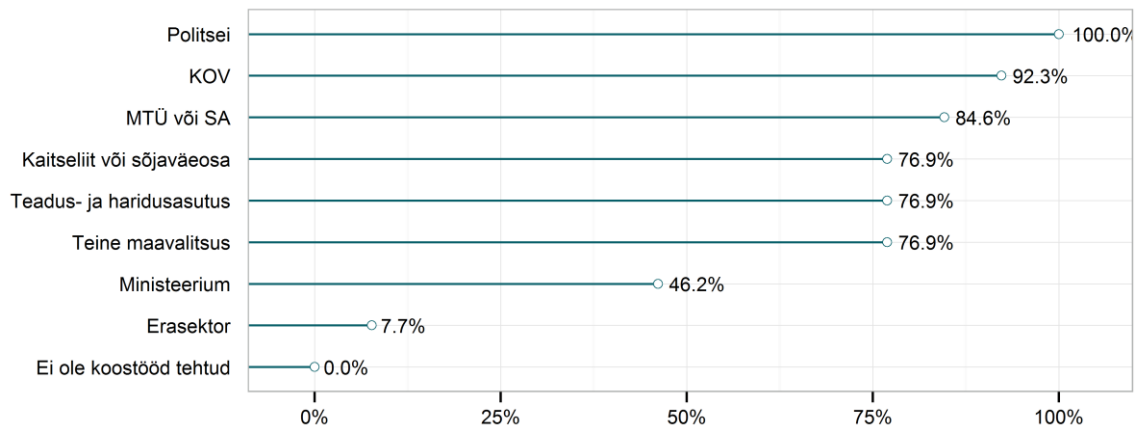
Allikas: *Maavalitsuste küsitlus*

Koostöö teiste organisatsioonidega

Kõik maavalitsused on mõne teise organisatsiooniga perioodil 2010-2013 koostööd teinud ning igal maavalitsustel mitu partnerit (vähemalt neli). Kõik vastanud maavalitsused tegid koostööd politseiga, samuti tehti tihedalt koostööd kohalike omavalitsuste (92% maavalitsustest) ning mittetulundusühingute või sihtasutustega (85% maavalitsustest) (vt Joonis 35). Kõige vähem tehti ennetusalast koostööd erafirmadega – vaid ühes maavalitsuses. Enamik maavalitsustest kuulub ka mõnda kuriteoennetuse koostöövõrgustikku – 77% maavalitsustest on kinnitanud võrgustikku kuulumist. Küsimusele, kui tihti võrgustik koos käib, vastas 39% maavalitsustest, et kord kvartalis, 23%, et kord kuus ning 15% maavalitsustest märkis, et kohtumised ei ole regulaarsed.

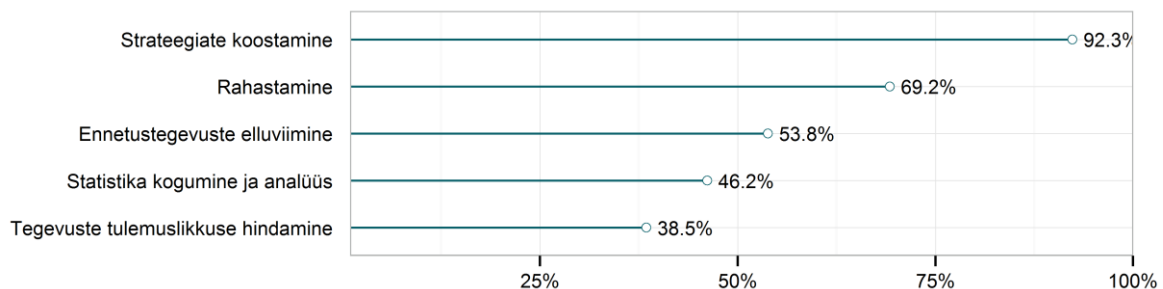
Kui vaadata, et mis laadi koostööd maavalitsused teiste asutustega tegid, siis on pilt teiste sihtgruppidega võrreldes mõnevõrra erinev (vt Joonis 36). Kõige enam tehti koostööd kuriteoennetuse strateegilist planeerimist puudutavate tegevuste osas (92% maavalitsustest) ning üsna märkimisväärselt ka ennetustöö rahastamise osas (69% maavalitsust).

Joonis 35. Milliste asutustega on maavalitsused kuriteoennetuse alal koostööd teinud

Allikas: *Maavalitsuste küsitlus*

Joonis 36. Milliseid kuriteoennetusalasid tegevusi maavalitsused koostöös teiste asutustega läbi viisid

Allikas: *Maavalitsuste küsitlus*

Kokkuvõte

Peaaegu kõik küsitletud maavalitsused (v. a üks) viisid ellu mõne noorte hälbiva käitumise ärahoidmisele suunatud ennetusmeetme. Sarnaselt teiste sihtgruppidega viidi ka maavalitsustes läbi enim just esmatasandi ennetust. Kolmanda tasandi ennetustegevustest tegeleti kõige rohkem (58% maavalitsustest) noortele õigusrikkujatele rehabilitatsiooniteenuse pakkumisega. Kuriteoennetuse rahastamine erines maavalitsuste vahel üsna suuresti: kui veerandis maavalitsustes ei kulutatud asutuse eelarvest kuriteoennetuseks üldse raha, siis sama paljudes maavalitsustes küündisid piirkonna turvalisuse tõstmiseks tehtavad kulutused üle 10000 euro. Nendest maavalitsustest, kus asutuse eelarvest kulutusi ei tehtud, finantseeriti ennetustööd enamasti aga projektitoetuste kaudu, seega, pea kõigis maavalitsuses (v. a üks) panustati ennetustöösse rahaliselt. Kõik maavalitsused on teinud koostööd mitme organisatsiooniga. Tihedat koostööd tehti politseiga, KOV-idega ning vabähenduste või sihtasutustega. Kuriteoennetusvõrgustikku kuulus kolmveerand vastanud maavalitsustest.

Politseiprefektuurid

Sissejuhatus

Ühed peamistest kuriteoennetuse elluviijatest kohalikul tasandil on politseiprefektuurid. Seetõttu anname ülevaate ka prefektuuride poolt läbiviidavatest (lastele ja noortele suunatud) ennetustegevustest. Käesolev peatükk ei järgi sama struktuuri nagu eelnevad, kuna toodud andmed ei tugine küsitlusele, vaid aluseks on võetud Politsei- ja Piirivalve 2014. aasta ennetusplaan ning Siseministeeriumi valitsemisala arengukavad.

Läbiviidavad tegevused ja meetmed

Politsei poolt läbiviidavas ennetustegevuses on suur tähelepanu noortele suunatud ennetusel – 2012. aastal oli kõikidest politseilistest ennetustegevustest hinnanguliselt 80% suunatud alaealistele.²² Samuti on eesmärgiks seatud, et aastatel 2013-2016 kasutatakse 45% ennetusprojektide eelarvest alaealistele suunatud ennetuslike projektide elluviimiseks.²³ Olulise panuse noortele mõeldud süüteoennetusse annavad noorsoopolitseinikud (87 ametnikku), kelle tööajast peaks ennetustegevus moodustama vähemalt 30-40%. Noorte suunal tehtavasse ennetusse on aktiivselt hõlmatud ka veebikonstaablid (kolm ametnikku), kes tegelevad noorte seas populaarsetes veebiportaalides nõustamise, abiandmise ning monitooringuga ja uurijatele info edastamisega.²⁴

Järgnevalt antakse ülevaade milliseid lastele ja noortele suunatud ennetustegevusi käesoleval aastal politseiprefektuurides ellu viikse. Eelkõige tegeletakse alaealistele suunatud tegevustes vägivalla vastase ennetustööga ning mõnuainete kasutamise vastase ennetusega. Vägivalla vastane ennetustöö hõlmab lasteaedade ja koolide töötajatele suunatud tegevusi, tõstmaks personali kompetentsust vägivalla all kannatavate laste märkamiseks ja aitamiseks, koostöötegevusi riskiperede ja riskinoorte korduvohvriks sattumise ja rikkumiste ennetamiseks ning arvamusküsitlusi laste kehalise karistamise ebaefektiivsusest kasvatamisel. Lisaks viiakse võimalusel prefektuuride poolt läbi põhikoolile suunatud koolikiusamise ennetamise teemalised tegevused ning gümnaasiumile suunatud ennetusprojekt „Kohtinguvägivald“. Mõnuainete kasutamise vastase ennetuse suunal tehtavad tegevused hõlmavad lasteasutuste teadlikkuse tõstmist tubaka tarvitamise tagajärgedest ning alaealistele seatud piirangute järelvalvesse panustamist. Lastele ja noortele suunatud ennetuses pööratakse aga kõige suuremat tähelepanu alkoholi ja narkootikumide tarvitamise ennetusele. Prefektuuride alkoholialase ennetustöö eesmärkideks on muuta alkohol raskemini kättesaadavaks, suurendada alla 12-aastaste laste osakaalu, kes ei ole kunagi alkoholi proovinud ning pöörata suuremat tähelepanu alaealistele alkoholi kättesaadavaks tegemiseiga seotud süütegude väljaselgitamisele.

Nende eesmärkide saavutamiseks viivad prefektuurid koos partneritega läbi tegevusi turvalisema elukeskkonna loomiseks. Samuti teavitatakse inimesi tagajärgedest, mida toob kaasa alkoholi tarbimisest tulenev riskikäitumine, sh selgitatakse koolilõpupidudel alkoholi mittetarvitamise olulisust. Ka narkootikumidealases ennetuses on prefektuuridele kindlad eesmärgid seatud. Nii soovitakse suurendada 15-16-aastaste osakaalu, kes ei ole teatud aja jooksul uimasteid tarvitanud, pöörata suuremat tähelepanu alaealiste poolt toime pandud narkoväärtegude väljaselgitamisele ning langetada noorte kanepiproovijate osakaalu. Tegevused, mis eesmärkide saavutamiseks kõikides prefektuurides ellu viiakse on: projekti „Kaitse End ja Aita Teist“ raames sotsiaalsele survele vastu

²² Siseturvalisuse VAAK 2014-2017

²³ Siseturvalisuse VAAK 2013-2016

²⁴ Siseturvalisuse VAAK 2014-2017

astumise ja „ei“ ütlemise koolitused, spetsiaalsed politsei korraldatud uimastiennetustegevused, näiteks „narkootikumide teemanädalad“, kus keskendutakse alaealiste narkosüütegude avastamisele ning lisaks edastavad noorsoopolitseinikud teadaoleva narkoinfo narkokuritegude talitustele.²⁵

Häid näiteid prefektuuride poolt läbiviidavatest projektidest leiab Politsei- ja Piirivalveameti kodulehelt: <https://www.politsei.ee/et/ennetus/yle-eestiline/>

²⁵ Politsei- ja Piirivalveameti 2014. aasta ennetusplaan

Kokkuvõte

Käesoleva uuringu eesmärgiks oli kaardistada kohalike omavalitsuste ja kohaliku tasandi organisatsioonide kuriteoennetusalaane tegevus, keskendudes eelkõige laste- ja noortesuunalisele ennetustööle. Raportis analüüsitakse milliseid ennetusmeetmeid ja tugiteenuseid perioodil 2010-2013 kohalikul tasandil on pakutud, kuidas ja kellega on ennetusega tegelevad asutused teinud koostööd ning mil määral ja millistest allikatest kuriteoennetust on finantseeritud. Lisaks antakse soovitusi, kuidas riiklikul tasandil ennetustööd Eestis paremini koordineerida.

Uuringu sihtgrupiks olid KOV-id, laste ja noorterasutused (peamiselt koolid, lasteaiad ja noortekeskused), kuriteoennetusega tegelevad organisatsioonid, maavalitsused ja politseiprefektuurid. Analüüs põhineb suures osas nende sihtrühmade hulgas läbiviidud küsitluste andmetel. Uuringust selgus, et **laste ja noorte hälbiva või kuritegeliku käitumise ärahoidmisele suunatud ennetustöö hõlmab eelkõige sotsiaalset ennetustööd ehk esmatasandi ennetust**, mis keskendub alaealiste kaasamisele prosotsiaalsetesse tegevustesse ning laste ja vanemate teavitamisele. Mõne taolise tegevuse viisid viimase nelja aasta jooksul ellu kõik küsitluses osalenud maavalitsused ja peaaegu kõik (94%) KOV-id. Ka koolides, lasteaedades ja noortekeskustes viidi esmatasandi ennetustegevusi ellu üsna aktiivselt – kolmveerand vastanud lasterasutustest on sotsiaalse ennetustööga tegelenud. Vaatluse all olnud sihtrühmadest viisid kõige vähem noortele suunatud esmatasandi ennetustegevusi ellu vabaühendused (40%). **Kolmanda tasandi ennetust ehk noortele süütegude toimepanijatele suunatud tegevusi viidi läbi märksa tagasihoidlikumalt** kui esmatasandi ennetust. See on aga ka ootuspärane, sest sihtgrupp, kellele kolmanda tasandi ennetus suunatud on, ei ole eriti arvukas (näiteks mõnes omavalitsuses ei pruugi noori süütegude toimepanijaid üldse olla). Kõige aktiivsemad olid aga jätkutoetegevuste rakendamises jällegi maavalitsused ja KOV-id: vastavalt 58% ja 48% vastanutest on märkinud, et nende asutuses on viidud läbi mõni kolmanda tasandi ennetustegevus. Küsitletud vabaühendused (sh kirikud, asumiseltsid, kuriteoennetusega tegelevad organisatsioonid) õigust rikkunud alaealistele suunatud ennetusega praktiliselt ei tegelenud. Kohalike omavalitsuste puhul vaadeldi lisaks noortele suunatud ennetustegevustele ka teisi kuritegude ennetamiseks ning nende mõjude vähendamiseks elluviidavaid tegevusi. Küsitluse tulemused näitasid, et lisaks noortele suunatud tegevustele **on KOV-ides levinud ka avaliku ruumi turvalisemaks muutmisele suunatud tegevused** nagu näiteks turvakaamerate paigutamine, tänavavalgustuse suurendamine, mahajäetud hoonete lammutamine jne (84% KOV-idest viisid ellu mõne avaliku ruumi turvalisuse suurendamise tegevus). Vaadeldud tegevustest esines kõige vähem aga KOV-i administratiivse suutlikkuse tõstmist ning kuritegevust puudutavate andmete analüüsimist (umbes kolmandikus KOV-idest). Nii võib öelda, et **kolmveerandis omavalitsustes tehakse ennetustööd ilma, et see tugineks süstemaatilisele kuritegevuse olukorra analüüsile**.

Kohaliku tasandi asutuste kuriteoennetuse rahastamist analüüsides selgus, et **enamus asutusi kasutavad eelarvelisi vahendeid ennetustöö finantseerimiseks**. Ligikaudu kolmveerand maavalitsustest ja KOV-idest (vastavalt 75% ja 79%) on eelmise aasta jooksul kuriteoennetust rahastanud. Lasterasutused ja kuriteoennetusega tegelevad organisatsioonid finantseerisid ennetustegevusi oma eelarvest veidi vähemal määral (vastavalt 58% ja 50%). **Täiendavaid võimalusi kuriteoennetuse finantseerimiseks kasutati üsna vähe**. Nii on näiteks vaid veidi üle kümnendiku lasterasutustest ja kuriteoennetusega tegelevatest vabaühendustest (vastavalt 12% ja 15%) taotlenud möödunud aasta jooksul rahastust fondidest, ministriumitest või riigiasutustest. Eriti üllatav on mittetulundusühingute vähene aktiivsus projektitaotluste kirjutamisel, kuna enamasti on see on neile ainukeseks finantseerimisallikaks. Samuti ei ole ka KOV-id eriti aktiivsed taotlejad – vaid 17% KOV-i esindajatest märkis, et nende omavalitsuses kirjutati mõni projekt ennetustöö finantseerimiseks. Ühe

peamise põhjusena, miks rahastust ei taotletud, tõid pea kõik grupid (v.a maavalitsused, kus oli ka tunduvalt kõrgem taotlemise määr (50%)) välja, et ei oldud taotlemisvõimalustest teadlik. See näitab, et **projektitoetuste pakkujatel on teavitustöö osas veel arenguruumi**.

Efektive kuriteoennetuse eelduseks on paljuski kohaliku tasandi organisatsioonide koostöö. Tundub, et seda põhimõtet järgivad ka küsitluses osalenud asutused, sest uurimustulemused näitavad, et **koostööd tehakse üsna palju**. Kõik maavalitsused ning 96% KOV-idest märkisid, et viimase nelja aasta jooksul on mõne asutusega koostööd tehtud. Samuti on kuriteoennetuse alases partnerluses olnud 87% lasteasutustest ja 80% vabaühendustest. **Kõige tihedamini tehti koostööd kohaliku politseiprefektuuriga** (v. a kuriteoennetusega tegelevad mittetulundusühingud, kelle peamiseks koostööpartneriks oli KOV). Näiteks on peaaegu kõik (94%) vastanud KOV-id viinud politseiga läbi mingit laadi ühistegevuse. Samas on aga veidi üllatav, et **KOV-id teevad suhteliselt vähesel määral omavahel koostööd** (27% KOV-idest on teinud koostööd teise omavalitsusega). Arvestades KOV-ide piiratud ressursse, oleks otstarbekas näiteks naaberomavalitsusega jõud ühendada ning seeläbi ennetustöö efektiivsust suurendada. Samuti tuleb välja tuua, et kuriteoennetuse alane koostöö erinevate asutuste vahel on pigem mitteformaalset laadi. See tähendab, et **organiseeritud kuriteoennetusvõrgustikes osaleb vähe vastanud organisatsioone**. Erandiks on siinkohal maavalitsused, millest kolmveerand kuulub kuriteoennetusvõrgustikku (võrdluseks, et KOV-idest kuulub võrgustikku vaid viiendik).

Uurimuse üheks eesmärgiks oli ka teha **ettepanekuid riiklikult elluviidava kuriteoennetuse tõhusamaks korraldamiseks**. Kuriteoennetuse koordineerimisega tihedalt kokku puutuvad spetsialistid tõid praeguse ennetustöö peamiste murekohtadena välja erinevate riigi tasandi ennetustöös osalevate ametkondade tegevuste killustatuse ning ebapiisava riigipoolse toetuse kohalikele omavalitsustele. Sellest tulenevalt võibki teha kaks peamist soovitusi, mis aitaksid kaasa Eesti kuriteoennetuse paremale korraldamisele:

- 1) **Peaks astuma samme kuriteoennetuse riikliku koordineerimise terviklikumaks muutmise suunas**. See tähendab eelkõige suuremat koostööd, ühiseid arengusuundi ja selgemat vastuse määratlemist erinevate ametkondade ja ministeeriumide vahel.
- 2) **Tuleks kohalike omavalitsuste kuriteoennetuse alase võimekuse tõstmiseks arendada välja riiklik tugisüsteem**, mille kaudu saaks KOV-e süsteemselt ja igakülgset toetada ning nõustada. Siinkohal tuleks ka silmas pidada, et tähelepanu tuleks pöörata eelkõige madalama haldussuutlikkusega kohalike omavalitsuste ennetustöö toetamisele. Uuring näitas, et KOV-ide kuriteoennetuse alane võimekus on seotud omavalitsuse haldussuutlikkusega ning seega vajavad vähem võimekad KOV-id rohkem tuge ka kuriteoennetuse planeerimisel ning rakendamisel.

Summary

The aim of the study was to analyse the current situation of crime prevention at the local level, focusing particularly on youth crime prevention. The report gives an overview of the preventive activities implemented, the cooperation between the organizations involved in crime prevention and the funding of crime prevention. In addition, the report includes suggestions for improving crime prevention coordination at the government level.

The target groups of the study were local governments, youth organizations (primarily schools, kindergartens and youth centers), NGOs, county governments and police. The analysis is largely based on the data gathered via a survey among these groups.

The findings of the study show that **local youth crime prevention efforts are carried out mainly on the primary preventive level**, focusing on the involvement of young people in pro-social activities and awareness raising. All county governments and almost all (94%) local governments that participated in the survey had implemented primary level prevention interventions in the past four years. Also schools, kindergartens and youth centres were quite active in carrying out primary level interventions – three fourths of youth organizations noted that they have implemented at least one such preventive activity.

Nevertheless, **interventions targeting youth who have already committed offenses (tertiary prevention interventions) are considerably less frequent**. This, however, is not surprising, because the target group, to whom the tertiary prevention is oriented, is not very large (for example, in some municipalities there may be no young offenders at all).

Most active in implementing tertiary prevention interventions were, again, county governments and local governments: 58% of county governments and 48% of local governments reported that at least one preventive activity targeting young offenders had been undertaken.

Concerning the local governments, also other types of crime prevention activities were analyzed besides the ones targeting youth and children. The data shows that in addition to youth crime prevention interventions, quite prevalent are **initiatives that aim to increase the safety of public space** such as placing security cameras and street lighting, demolishing abandoned buildings, etc (84% of local governments implemented an activity in order to increase the safety of public space). The least represented were the preventive activities related to improving local governments' administrative capability and also activities concerning information gathering and analysis (approximately third of local governments). This means that in around 75 per cent of local governments, crime prevention is not based on systematic knowledge about the local crime situation.

Analysis of the funding of crime prevention in local level organizations revealed that **the majority of organizations are using their own budgetary resources** to finance prevention. Approximately three-quarters of the county governments and local governments (respectively 75% and 79%) funded crime prevention over the last year. Youth organizations and NGOs financed prevention activities to a lesser extent (58% and 50% respectively).

Additional opportunities for financing crime prevention were used rather seldom. For example, only slightly more than one-tenth of the youth organizations and NGO-s (12% and 15%) applied for funding from foundations, ministries or government departments over the last year. Also, local

governments are not very active in this respect – only 17% of the respondents from local governments stated that the municipality has applied for grants for crime prevention purposes.

One of the main reasons why project funding was not sought was the **low level of awareness of the crime prevention funding programs**. This indicates that institutions allocating grants could improve their communication and information activities in order to reach a wider range of potential beneficiaries.

The prerequisite for effective crime prevention is a collaboration between local level organizations. It seems that institutions that participated in the survey share this standpoint, as the results of the study indicate that **the networking between local level organizations is rather frequent**. All county governments and 96% of local governments have collaborated with other agencies. Likewise, 87% of youth organizations and 80% of NGOs have had some crime prevention partnerships. Most often the partner was local police. For example, almost all (94%) local governments that responded to the questionnaire were involved in some kind of collaboration with police.

However, it is somewhat surprising that **local governments do not cooperate much with each other** (27% of local governments have collaborated with other municipalities). Giving the limited resources of local governments, it would be useful to join forces with a neighboring municipality and thereby increase the effectiveness of prevention.

Also, it should be highlighted that co-operation between different agencies is rather informal in nature. This means that **few organizations participate in an organized crime prevention networks**. Although the exception is county governments: three-quarters of county governments participate in crime prevention networks (for example from local governments only one-fifth are the members of some crime prevention network).

One of the objectives of the study was also to propose solutions for improving crime prevention coordination at the government level. Specialists working in the field of crime prevention pointed out that the current coordination of crime prevention at the state level is somewhat fragmented and that government support to local governments is not sufficient. Consequently, two recommendations can be made:

- 1) Steps should be taken towards **holistic coordination of crime prevention**. This entails, in particular, better co-operation, common priorities and more clear division of responsibilities between different ministries and government agencies.
- 2) **A support system for local governments** should be developed in order to improve their capability in crime prevention. Especially the focus should be on local governments with lower administrative capacity, as the study showed that local governments' involvement in crime prevention is related to their administrative capacity and thus the less capable need more support in planning and implementing crime prevention.

Lisa 1. Lähteülesanne ja meetoodika

Lähteülesanne

Uuringu lähteülesandes püstitati kolm peamist eesmärki:

- 1) selgitada välja, milline on hetkeolukord kuriteoennetuse ja jätkutoe valdkonnas kohalikul tasandil;
- 2) uurida, kuidas panustavad riigiasutused kohaliku tasandi kuriteoennetuse ja jätkutoe toetamise ning teha selle põhjal ettepanekud kuidas kuriteoennetust riiklikul tasemel paremini koordineerida;
- 3) kaardistada mujal maailmas kasutatavad efektiivsed lastele ja noortele suunatud kuriteoennetuse programmid ja strateegiad ning selgitada välja, milliseid neist meetmetest võiks Eestis edukalt rakendada²⁶.

Lähteülesanne nägi ette, et uuringu sihtrühmaks on kohalikud omavalitsused ja kuriteoennetusega tegelevad kohaliku tasandi organisatsioonid.

Meetoodika

Kohaliku tasandi kuriteoennetuse ja jätkutoe olukorra analüüsi meetoodika

Selgitamaks välja kuriteoennetuse ja jätkutoe hetkeolukorda, viidi kohalike omavalitsuste ning kohaliku tasandi organisatsioonide seas läbi **kvantitatiivne küsitlusuuring**²⁷. Kvantitatiivse meetodi kasuks otsustati seetõttu, et statistiliselt esinduslik ülevaade sihtrühmast on tulemuste üldistatavuse ning tervikliku pildi saamise seisukohast oluline. Küsitlus viidi läbi elektrooniliselt (LimeSurvey tarkvara kasutades), mis võimaldas andmeid koguda kiirelt, mugavalt ja ressursisäästlikult.

Küsitluse **valim** oli suures osas tellija poolt määratud, kuid seda täiendati mõnevõrra uuringu läbiviija poolt. Valimi moodustamisel võeti eelkõige arvesse seda, et esindatud oleks kõik peamised kohaliku tasandi ennetustöös osalejad. Kuna analüüs hõlmas erinevaid sihtrühmi, siis esmalt grupeeriti sihtrühmana määratletud organisatsioonid nende kuriteoennetuse alase tegevuse sarnasuse alusel, et vältida analüüsi killustatust. Nii moodustus viis gruppi:

- kohalikud omavalitsused (sh Tallinna linnaosad)
- maavalitsused
- laste- ja noorteesutused (kuhu kuuluvad üldhariduskoolid, lasteaiad, avatud noortekeskused, õppenõustamiskeskused, maakondlikud noorte info- ja nõustamiskeskused, laste ja noortega tegelevad vabaühendused)
- muud kuriteoennetusega tegelevad organisatsioonid (kuhu kuuluvad kirikud ja kogudused, asumiseltsid, külade koostööühendused, kuriteoennetusega tegelevad vabaühendused)
- politseiprefektuurid

Igale grupile (v.a politseiprefektuurid, kelle kohta andmete kogumiseks ei kasutatud küsimustikku) koostati lähtudes grupi omadustest veidi erinevad küsimustikud. Detailse ülevaate küsitluse valimist saab alljärgnevast tabelist.

²⁶ Nagu eelpool mainitud, on uurimuse kolmas osa - ülevaade lastele ja noortele suunatud välismaistest kuriteoennetusprogrammidest - leitav eraldi dokumendina ning seega seda osa (sh selle osa meetoodilist lähenemist) käesolevas dokumendis ei kajastata.

²⁷ Erandiks oli politseiprefektuuride sihtrühm, mille puhul ei rakendatud andmete kogumiseks küsitlust, vaid dokumendianalüüsi

Tabel L1. Küsitluse valim

<i>Sihtgrupp</i>	<i>Valimi suurus</i>
I Kohalikud omavalitsused (sh Tallinna linnaosad)	233 (kõikne)
II Maavalitsused	15 (kõikne)
III Laste- ja noorteesutused	621
- üldhariduskoolid (sh Tapa ja Kaagvere erikool)	181 (1/3)
- lasteaiad	176 (1/3)
- avatud noortekeskused	223 (kõikne)
- õppenõustamiskeskused	15 (kõikne)
- maakondlikud noorte info- ja nõustamiskeskused	11
- laste ja noortega tegelevad vabäühendused	15
IV Muud organisatsioonid	98
- kirikud ja kogudused	15
- asumiseltsid	10
- külade koostööühendused	51 (kõikne)
- kuriteoennetusega tegelevad vabäühendused	22 (kõikne)

Nende sihtgruppide puhul, kus tegemist ei olnud kõikse valimiga, moodustati valim juhusliku valiku teel, järgides põhimõtet, et kõik Eesti maakonnad oleksid esindatud võrdselt. Näiteks lasteaeade ja üldhariduskoolide puhul võeti iga maakonna koolide ja lasteaeade nimekirjad ning kaasati valimisse iga kolmas nimekirjas olnud lasteasutus.

Küsitlusankeedid koostati uuringu läbiviijate poolt koostöös uuringu tellijaga. Esmalt valmis KOV-idele mõeldud küsimustik. Esialgset küsimustikku piloteeriti ning selle käigus selgunud info põhjal tehti mõningaid täiendusi, eelkõige muudeti küsimusi vastajale üheselt mõistetavamaks. KOV-ide küsimustiku lõppeversiooni aluseks võttes koostati teiste sihtgruppide küsimustikud.

Veebiküsitlused viidi läbi ajavahemikus 3.12.2013 – 10.01.2014. Tagamaks seda, et küsitluse vastamismäär oleks võimalikult kõrge, saadeti ka e-maili teel meeldetuletused. Lisaks rakendati samal põhjusel osade kontaktide puhul (kokku 170 prioriteetsemat kontakti) ka telefoni teel värbamist. See tähendab, et helistati valimisse sattunutele, selgitati läbiviidava uuringu eesmärki, nende uuringus osalemise olulisust ning paluti luba edastada küsimustik. Eelkõige rakendati värbamist KOV-ides. Kuna omavalitustes ei ole enamasti konkreetset kuriteoennetuse eest vastutavat ametnikku, siis oli KOV-ide puhul väga oluline selgitada telefoni teel esmalt välja inimene, kes on kõige kompetentsem kuriteoennetuse teemalisele küsitlusele vastama, et seejärel otse õige inimesega rääkida ning talle küsimustik saata.

Andmete analüüsimiseks kasutati tarkvarapakette STATA ning R. Analüüsi alustati andmete puhastamisega, st eemaldati tühjad ankeedid ning ankeedid, mis olid pooleli jäetud peale taustandmete sisestamist ning ei sisaldanud seega uuringu seisukohast sisukat informatsiooni. KOV-ide puhul eemaldati ka duplikaatankeedid, ehk samalt omavalitsuselt saabunud erinevad ankeedid. Mõnelt KOV-ilt laekus rohkem kui üks ankeet kahel põhjusel: enamasti jäeti esmalt ankeet pooleli ja hiljem alustati uut ankeeti või mõnel üksikul juhul laekusid ankeedid erinevatelt omavalitsuse töötajatelt. Duplikaatankeetide kustutamisel järgiti põhimõtet, et kustutatakse vähem infot sisaldav ankeet. Näiteks, kui ühelt omavalitsuselt oli laekunud üks lõpetatud ja üks poolik ankeet, eemaldati poolik. Alljärgnevalt antakse ülevaade peale tulemuste puhastamist alles jäänud küsitlusankeetidest sihtrühmade kaupa:

Tabel L2. Vastanute arv ja osakaal sihtgruppide lõikes

<i>Sihtgrupp</i>	<i>Lõpetatud</i>	<i>Poolikud</i>	<i>Kokku</i>	<i>Vastamismäär</i>
Kohalikud omavalitsused (sh Tallinna linnaosad)	102	17	119	51%
Suurusgruppide lõikes				
Kuni 1000	27	1	28	58%
1000-5000	63	12	75	53%
5000-20000	10	1	11	30%
20000-300000	0	2	2	50%
Üle 300000 ²⁸	2	1	3	38%
Regioonide lõikes				
Põhja-Eesti	9	1	10	31%
Lääne-Eesti	31	4	35	75%
Kesk-Eesti	14	1	15	41%
Kirde-Eesti	6	1	7	32%
Lõuna-Eesti	42	10	52	58%
Maavalitsused	12	1	13	87%
Laste- ja noorteesutused	156	13	169	27%
Muud organisatsioonid	48	3	51	52%

Et tulemused oleksid võimalikult üldistatavad, kasutati **kaalumist** (seda küll ainult kohalike omavalituste sihtgrupi puhul, sest teiste sihtgruppide puhul oli üldkogum liiga väikene, et kaalumist kasutada). Kaalumise eesmärk on tulemusi korrigeerida selliselt, et need vastaks võimalikult täpselt üldkogumi struktuurile. Kui ilma kaalumata andmete puhul on iga vastuse kaal võrdne n-õ ühe häälega, siis kaalumise tulemusena korrigeeritakse iga vastuse hääle suurust vastavalt sellele, millisesse gruppi vastanu kuulus ja palju seal grupis vastanuid oli. Kuna inimestele avalike teenuste (mida ka kuriteoennetus kahtlemata on) pakkumise võimekuse seisukohast erinevad KOV-id üksteisest eelkõige oma suuruse poolest, st suured omavalitsused, kus on rohkem raha ja inimesi, suudavad enamasti rohkem ja paremaid teenuseid pakkuda kui väikesed, siis võetigi vastuste korrigeerimise aluseks omavalitsuses elavate inimeste arv. Nii leiti kaalud, jaotades KOV-id elanike arvu järgi gruppidesse. See tähendab, et kui näiteks grupist, mis hõlmas 5000-20000 elanikuga KOV-e (kokku 37 KOV-i), vastas 11 KOV-i, siis nende vastustele antakse suurem kaal selliselt, et need esindavad ka 26-te mittevastanud KOV-i.

Eelpool on põhjalikult selgitatud küsitluse käigus kogutud andmete analüüsi. Kuid oluline on välja tuua, et ühe sihtgrupi – politseiprefektuuride – puhul andmete kogumiseks küsitlust ei kasutatud. Võimalikult tervikliku ülevaate saamiseks prefektuuride kuriteoennetuse alasest tegevusest otsustati infot koguda tsentraalsete dokumentide kaudu, mis sätestavad prefektuuride tegevuse, mitte iga üksikut prefektuuri küsitledes. Nii põhinebki politseiprefektuuride poolt elluviidavate ennetustegevuste ülevaade **dokumendianalüüsil**. Täpsemalt vaadeldi Politsei- ja Piirivalveameti 2014. aasta ennetusplaani, mis on aluseks kõigi prefektuuride ennetustööle ning Siseministeeriumi valitsemisala arengukava.

²⁸ Siia gruppi arvati kõik Tallinna linnaosad eraldi, seega on siin üldkogum 8.

Kuriteoennetuse riikliku koordineerimise analüüsi meetodika

Uurimaks, kuidas panustab riik kohaliku tasandi kuriteoennetuse ja jätkutoe toetamisse ning kuidas kuriteoennetust riiklikul tasemel paremini koordineerida, viidi läbi fookusgrupiintervjuu ekspertidega. Grupiintervjuu meetodi kasuks otsustati seetõttu, et inimesed, kes puutuvad igapäevaselt kokku kuriteoennetuse teenuste pakkumisega või koordineerimisega ning omavad seega suurimat valdkonnasisest teadmust ja kompetentsi, omavad tõenäoliselt kõige asjakohasemat informatsiooni vastamaks eeltoodud uurimusküsimusele.

Fookusgrupp toimus 8. jaanuaril 2013. aastal Tallinnas ning seal osalesid alljärgnevad eksperdid:

- Pille Luiga Politsei- ja Piirivalveametist
- Signe Riisalo Sotsiaalministeeriumi Laste ja perede osakonnast
- Jaan Aps, projekti „Riskilaste ja -noorte tugisüsteemi väljaarendamine“ kontseptsiooni koostamise tehniline teostaja
- Jürgen Rakaselg Haridus- ja Teadusministeeriumi üldharidusosakonnast
- Kadi Ilves Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonnast
- Regina Aasjärv Kuriteoennetuse Sihtasutusest
- Burkhard Hasenpusch, välisekspert Saksamaa Kriminaalpreventsiooni Kongressist
- Rainer Rohtla Justiitsministeeriumist
- Anu Leps Justiitsministeeriumist
- Mari-Liis Sööt Justiitsministeeriumist
- Jako Salla Justiitsministeeriumist
- Gerttu Aavik Eesti Noorsööttöö Keskusest
- Avo Üprus Balti Kriminaalpreventsiooni ja Sotsiaalse Rehabilitatsiooni Instituudis

Lisa 2. Koostöökogude kaardistus

Koostöökogu	Koordinerija	Liikmed	Eesmärk ja funktsioon	Tasand
Kuriteoennetuse nõukogu ^{*29}	JuM ³⁰	JuM, SiM, HTM, RaM, KuM, kohalike omavalitsuste esindajad, omavalitsusliitude esindajad; mittetulundussektori, erasektori, huvigruppide esindajad.	Vabariigi valitsusele nõu andev komisjon, mille eesmärgiks on arendada edasi kuritegevuse ennetamise süsteemi, arvestades seejuures olemasolevaid institutsioone ja ressursse, nii täitevvõimu esindajate näol - ministrid, kõrgemad ametnikud kui ka erasektorit erinevate asjatundjate näol. Avalikus sektoris mittetöötavate isikute kaasamine on kõige efektiivsem just sellises komisjonis, kus on võimalik jagada oma arvamust asjatundjatega ning kus võetakse vastu valdkonna otsused kõige kõrgemal täitevvõimu tasandil.	Riiklik
Korruptsiooni-vastane võrgustik *	JuM	Kõik ministriumid (hetkel ei osale välisministeerium), Politsei- ja Piirivalveamet	Loodud korruptsioonivastase strateegiaga 2013-2020 korruptsioonivastase poliitika edukamaks juhtimiseks. Võrgustiku liige, kes muu hulgas on strateegia täitmise kontaktisik ja kelle ülesanne on tagada korruptsioonivastase strateegia tegevuste täitmine oma ministriumis ja selle haldusalas, viib ellu korruptsioonivastast poliitikat, samuti pakub välja uusi meetmeid ja tegevusi.	Riiklik
Rahapesu tõkestamise valitsus-komisjon *	RaM	RaM, JuM, MKM, SiM, Väm, Rahapesu andmebüroo, Maksu- ja Tolliamet, Politsei- ja Piirivalveamet	Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist puudutavate küsimuste lahendamise koordineerimine.	Riiklik
Inimkaubandus-vastane võrgustik	JuM	Asjakohased ministriumid (SiM, Väm, SoM, JuM, HTM), Politsei- ja Piirivalveameti, riigiprokuratuur, MTÜ-de, ülikoolide jt esindajad	Koostöövõrgustiku eesmärgiks on parandada infovahetust ja koostööd erinevate organisatsioonide vahel ning anda ülevaade valdkonna arengust, et saada sel viisil sisendit vägivalla vähendamise arengukava täiendamiseks. Info koondajaks ja vahendajaks ka Euroopa Komisjoni inimkaubanduse valdkonna koordinaatorite/sõltumatute raportöörade võrgustikule, kus Eestit esindab JuM.	Riiklik
Preventsiooni-valdkonna töögrupp	JuM	Erinevad ministriumid (HTM, SiM, SoM), Tartu Ülikooli, Politsei- ja Piirivalveameti, Eesti Naabrivalve, Tallinna linna,	Koostöövõrgustiku eesmärgiks on parandada infovahetust ja koostööd erinevate organisatsioonide vahel ning anda ülevaade valdkonna arengust. Lisaks on info koondajaks/vahendajaks	Riiklik

²⁹ Tärniga on märgitud koostöökogud, mis on loodud mõne konkreetse seaduse/korralduse või akti alusel.

³⁰ Tabelis on kasutatud ministriumide lühendeid: JuM – Justiitsministeerium, SiM – Siseministeerium, RaM – Rahandusministeerium, Väm – Välisministeerium, SoM – Sotsiaalministeerium, HTM – Haridus- ja Teadusministeerium, MKM – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, KuM – Kultuuriministeerium.

		Eesti Noorsootöö Keskuse, Tervise Arengu Instituutsiooni esindaja	EUCPN, ehk Euroopa Kuriteoennetuse Võrgustiku jaoks, kus Eestit esindavad JuM ja SiM. Töögrupis valitakse igaaastaselt välja ka Eesti parim kuriteoennetuse projekti, mis esitatakse EUCPN auhinnale. Tulevikus võiks sellest kogust koos lisanduvate liikmetega moodustada KOV tegevuste suunalise KEN alakomisjoni.	
Alaealiste kuriteoennetuse võrgustik* (Vägivalla vähendamise arengukava eesmärkidega I ja II seoses)	JuM	SoM, HTM, SiM, JuM, MTÜ Lastekaitse Liit, prokuratuur, Politsei- ja Piirivalveamet, Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus jt	Vägivalla vähendamise arengukava rakendamine alaealiste poolt ning alaealiste suhtes toimepandava kuritegevuse ennetamiseks, AK täitmine, koostöövõrgustik.	Riiklik
Lastekaitse nõukogu*	SoM	Esimees: sotsiaalminister Liikmed: haridus- ja teadusminister, justiitsminister, siseminister, -Eesti Linnade Liidu esindaja, Eesti Maaomavalitsuste Liitude esindaja, Lastekaitse Liidu esindaja, UNICEF Eesti esindaja, SOS Eesti Lasteküla Ühingu esindaja, Eesti Lastevanemate Liidu esindaja, Eesti Õpilasesinduste Liidu esindaja, Eesti Noorteühenduste Liidu esindaja	Lastekaitse poliitika eesmärkide seadmine ja nende elluviimiseks vajalike tegevuste koordineerimine; lapse heaolu ja lapse õiguste kaitset puudutavate ettepanekute esitamine Vabariigi Valitsusele; valdkondadeülese lastekaitse ennetustegevuse läbi viimiseks asjakohaste soovitude andmine.	Riiklik
Uimastiennetuse valitsuskomisjon*	SiM	HTM, JuM, SoM, Eesti Kohtuekspertiisi Instituut, Eesti Koolijuhtide Ühendus, Eesti Lastevanemate Liit, Eesti Linnade Liit, Eesti Noorteühenduste Liit; Eesti Psühhiaatrite Selts, Eesti Üliõpilaskondade Liit; Harjumaa Omavalitsuste Liit, Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit, Lastekaitse Liit, Maksu- ja Tolliamet, Ravimiamet, Sisekaitseakadeemia, Tallinna abilinnapea, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Tartu Ülikool, Tervise Arengu Instituut.	Eesmärk on riiklikul tasemel strateegiliselt koordineerida nii ennetust kui ka narkoainete pakkumise vähendamist ning siduda ühise eesmärgi nimel tervikuks kõigi asjaomaste jõud. Komisjoni peamisteks ülesanneteks on: narkovaldkonna strateegiliste eesmärkide ja prioriteetide seadmine; narkomaania ennetamise ja tõkestamisega seotud tegevuste järjepidev seire ja hindamine; ettepanekute tegemine Vabariigi Valitsusele narkomaania ennetamise ja tõkestamisega seonduvate probleemide lahendamiseks; „Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020“ IV valdkonna „Tervislik eluviis“ uimastite tarbimise vähendamisele suunatud meetmete ja tegevuste	Riiklik

			koordineerimine ning rakendusplaanide heakskiitmine; Vabariigi Valitsuse nõustamine narkomaania ennetamise ja tõkestamisega seotud küsimuste lahendamisel.	
Kahjude vähendamise tööühm*	SiM	SiM, SoM, JuM, Tervise Arengu Instituut, MTÜ Convictus Eesti, OÜ Tervisekeskus Elulootus, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Paide Sotsiaaltöökeskus, MTÜ Pealinn Abikeskus, OÜ Corrigo, Eesti MTÜ NNARK „Sind ei jäeta üksi“, MTÜ Eluaken, MTÜ AIDSi Tugikeskus, MTÜ Me aitame sind, Põhja prefektuur, Maardu Linnavalitsus, MTÜ Allium Center	Uimastiennetuse valitsuskomisjoni alatöörühm, mille eesmärgiks on koordineerida kahjude vähendamisega seotud teemasid. Kahjude vähendamise süsteemi peamine eesmärk on vähendada narkootikumide süstivate inimeste seas nakkushaiguste levikut ja surmaga lõppevaid üledoose. Peaesmärgi realiseerumisel väheneb narkootikumide süstimise kaudu nakkushaigustesse haigestumine ja narkootikumidega seotud mürgistussurmade arv. Vahendid tulemuseni jõudmiseks on kahjude vähendamise valdkonna töötajate koolitamine, narkootikumide tarvitajatele komplekssete nõustamisteenuste pakkumine ning lisaks süstaldele ja nõeltele ka muu süstimisvarustuse tagamine ja üledoosidest tingitud surmade ennetamise programmi käivitamine.	Riiklik
Sõltuvusravi ja taastusabi tööühm*	SiM	SoM, SiM, JuM, OÜ Corrigo, Tervise Arengu Instituut, SA Lääne-Tallinna Keskhaigla, SA Tallinna Lastehaigla SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla, OÜ Tervisekeskus Elulootus, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Tallinna Vangla, Tervise Arengu Instituut, Wismari haigla, Eesti Psühhosotsiaalse Rehabilitatsiooni Ühing, Töötukassa, Sillamäe Narkorehabilitatsioonikeskuses SA, Sotsiaalkindlustusamet, Tallinna Laste Turvakeskus, Viljandi Haigla, Tartu Ülikooli Kliinikum, MTÜ Lootuse küla	Uimastiennetuse valitsuskomisjoni alatöörühm, mille eesmärk on koordineerida sõltuvusravi ja taastusabiga seotud teemasid. Sõltuvusravi ja taastusabi süsteemi peaesmärk on vähendada narkootikumide süstivate inimeste arvu ja vältida uute süstijate pealekasvu. Peaesmärgi realiseerumiseks väheneb aktiivsete narkootikumide süstivate inimeste arv ja uusi süstivaid narkomaane tuleb järjest vähem juurde. Vahend tulemuseni jõudmiseks on toimiva sõltuvusravi ja taastusabi süsteemi olemasolu.	Riiklik
Taasühiskonnastamise tööühm*	SiM	SiM, SoM, HTM, JuM, Tervise Arengu Instituut, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Töötukassa, Sotsiaalkindlustusamet, Tallinna Hoolekande Keskus, Sillamäe KOV, MTÜ Convictus Eesti, Viljandi Haigla, Eesti Psühhosotsiaalse Rehabilitatsiooni Ühing, AS Lääne-Tallinna Keskhaigla,	Uimastiennetuse valitsuskomisjoni alatöörühm, mille eesmärk on koordineerida taasühiskonnastamisega seotud teemasid. Taasühiskonnastamise süsteemi peaesmärk on vähendada narkootikumide tarvitamist lõpetada püüdvate narkomaanide tagasipöördumist narkootikumide tarvitamise juurde. Vahendid tulemuseni jõudmisel on toimiva tugi- ja sotsiaalabi teenuste	Riiklik

		Sillamäe Narkorehabilitatsioonikeskus SA, MTÜ AIDSi Tugikeskus, OÜ Corrigo, MTÜ Iseseisev Elu, Balti Kriminaalpreventsiooni Instituut, Eesti Kirikute Nõukogu	võrgustiku kättesaadavaks tegemine narkomaanidele, kes soovivad narkootikumide tarvitamise lõpetada.	
Pakkumise vähendamise tööühm*	SiM	SiM, JuM, Maksu- ja tolliamet, Raviamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Sisekaitseakadeemia, Prokuratuur, Eesti Kohtuekspertiisi Instituut	Uimastiennetuse valitsuskomisjoni alatöörühm, mille eesmärk on koordineerida pakkumise vähendamise seotud teemasid. Pakkumise vähendamise süsteemi peaeesmärk on narkoturu tõkestamine ja organiseeritud kuritegevuse vähendamine. Vahendid selle tulemuseni jõudmiseks on ühiskonna muutustega vastavuses oleva seadusloome ja õiguskaitse olemasolu, karistussüsteemi tõhus rakendamine ning esmatasandina korrakaitseasutuste tõhus töö.	Riiklik
Liikluskomisjon*	MKM	Komisjoni esimees majandus- ja kommunikatsiooniminister ning liikmeteks haridus- ja teadusminister, justiitsminister, rahandusminister, siseminister, sotsiaalminister, Maanteeameti peadirektor, Politsei- ja Piirivalveamet peadirektor, Autoettevõtete Liidu esindaja, Eesti Linnade Liidu esindaja, Eesti Liikluskindlustuse Fondi esindaja, Tallinna Linnavalitsuse esindaja, Tallinna Tehnikakõrgkooli esindaja, Tallinna Tehnikaülikooli esindaja. Samuti on komisjoni liikmeks arvatud üks liiklusekspert.	Liikluskomisjoni ülesanneteks on „Eesti rahvuslikust liiklusohutusprogrammist 2003–2015“ tulenevate tegevuste koordineerimine, Vabariigi Valitsuse nõustamine liiklusohutusega seonduvate küsimuste lahendamisel, liiklusohutusvalitsuste strateegiliste eesmärkide ja prioriteetide seadmine ning ettepanekute tegemine Vabariigi Valitsusele liiklusohutusega seonduvate probleemide lahendamiseks. Komisjoni esimehel tuleb esitada Vabariigi Valitsusele ülevaade liikluskomisjoni töö kohta üks kord aastas 1. juuliks.	Riiklik
Vigastuste ennetamise rakkerühm	Riigi-kantsleil	HTM, MKM, SoM, RaM, JuM esindajad ja nende ministeeriumide haldusalade asjaomaste riigiasutuste esindajad. Riigisekretär teeb ettepanekud Eesti Haigekassale, Eesti Maaomavalitsuste Liidule, Eesti Linnade Liidule, Eesti Kindlustusseltside Liidule ja Maailma Terviseorganisatsiooni esindusele Eestis oma esindajate nimetamiseks	Vigastuste ennetuse rakkerühma ülesanded on: 1) vigastuste ja vigastussurmade ennetuse olemasolevate eesmärkide kaardistamine, vigastuste ja vigastussurmade ennetustegevustega kaetuse analüüs ja sellest tulenevalt täiendavate eesmärkide ja ennetustegevuste väljapakumine 2) vigastuste põhjuste analüüsimine ning sellest tulenevalt ennetustegevuste ja asutustevaheliste koostöömehhanismide väljapakumine	Riiklik

		rakkerühma.	3) ministeeriumite ja asutuste täpsete ülesannete ja vastutuse kokkuleppimine, s.h. vigastuste seire valdkonnas, ning Vabariigi Valitsuse poolt püstitatud eesmärkide saavutamine; 4) vajadusel Vabariigi Valitsusele ettepanekute tegemine ministeeriumite ja asutuste ülesannete ja/või õigusaktide muutmiseks;	
Perevägivald- vastane võrgustik	JuM	Erinevate ministeeriumide, riigiasutuste, politsei, prokuratuuri, mittetulundusühendust, varjupaikade, tugikeskuste ja kõrgkoolide esindajad.	Arengukava raames loodud koostöövõrgustiku kohtumise eesmärgiks on parandada infovahetust ja koostööd erinevate organisatsioonide vahel ning anda ülevaade valdkonna arengust, et saada sel viisil sisendit arengukava täiendamiseks. Kohtumised toimuvad vähemalt kord aastas.	Maakondlik/ kohalik
Alaealiste komisjonid*	KOV (Komisjoni sekretär)	Maavalitsuse, valla-, linna- või linnaosa valitsuse juures tegutsev komisjon, kuhu kuuluvad haridus-, sotsiaal- ja tervishoiualaste töökogemustega isikud, politseiametnik, kriminaalhooldusametnik ja komisjoni sekretär.	Oma haldusterritooriumil alaealistega tehtava kriminaalpreventiivse töö koordineerimine, alaealiste õiguserikkujatele määratud mõjutusvahendite kohaldamise abil nende elu korraldamine ja alaealiste järelvalvetuse ning õiguserikkumisi soodustavate tegurite vähendamine	Maakondlik
Maakondlikud tervise- ja trauma-nõukogud	Maa- valitsus	Haridus-, sotsiaal-, tervishoiu- kultuuri valdkonna ametnikud, Ettevõtlus- ja Arenduskeskus konsultant, Eesti Punase Risti Seltsi piirkondlik sekretär, politsei, omavalitsuste Liidu piirkondlik sekretär Näiteks Lääne – Viru MV tervise- ja traumanõukogu, Ida – Viru MV tervise- ja traumanõukogu	Traumade ennetamine ja tervise edendamine oma haldusterritooriumil.	Maakondlik
Laste hoolekande komisjon*	KOV	Liikmed täpsustamata, tavaliselt on liikmeteks spetsialistid; alus Sotsiaalhoolekande seadus § 24 lõige 2	Nõuandev roll	Kohalik
Haridus- ja sotsiaal-komisjonid	KOV	Volikogu liikmed, sotsiaal- ja haridustöötajad, hoolekogu esindaja, politsei (vajadusel)	Sotsiaalhoolekande, rahvatervis, lastekaitse	Kohalik
Turvalisuse- ja korrakaitse-komisjonid (ehk avaliku korra komisjon, heakorra komisjon, sotsiaalkomisjon)	KOV	Vallavalitsuse ja volikogu liikmed, politsei (näiteks Tapa valla volikogu turvalisuse komisjon, Sõmeru valla turvalisuse komisjon, Tapa valla tugikomisjon, Narva-Jõesuu linna linnavolikogu õigus- ja korrakaitsekomisjon,	Korrakaitse, avalik kord, elanikkonna turvalisus; liiklusohutus ja -korraldus; elanikkonna kaasamine turvalisuse ja õiguskorra tagamisele, naabrivalve	Kohalik

		Sillamäe linna õiguskomisjon)		
Kriisikomisjonid* (vastavalt vajadusele)	KOV (Pääste- amet)	Toimuvad üle Eesti, sh Väike-Maarja kriisikomisjon, Rakke valla kriisikomisjon, Narva linna Kriisikomisjon, Sillamäe kriisikomisjon	Kriisikomisjoni eesmärgiks on linnaalitsusele seadusega pandud pääste-, hädaolukorraks valmisoleku- ja kriisireguleerimisalaste kohustuste täitmise korraldamine.	Kohalik